

GRUDA

Štev. 1.

1930.

Leto VII.

VSEBINA ZVEZKA 1.

FR. MASTNAK: Fantovska. — MIRKO KUNČIČ: Tolažba. — PAVEL POPOTNIK: Dom ob Soči. — MIRKO KUNČIČ: Pismo. — MIRKO KUNČIČ: Minca. — ING. I. K.: Gozd, kdor te pozna, te ljubi. — VAL. JANHAR: O množini pridelkov. — Krmljenje zahirane živine. — Kotiček za dekleta. — Organizacija. — Slovanski agrarni svet. — Posvetovalnica. — Dopisi. — Za zabavo in smeh. — Razno. — Nove knjige. — Listnica uredništva.

Celoletna naročnina „Grude“ znaša Din 30.—. Za dijake in vojake Din 20.—. V podrobni prodaji stane „Gruda“ Din 3.—.

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Ljubljana, Miklošičeva c. 4. — Rokopise je pošiljati uredništvu, naročnino, reklamacije, oglase itd. samo upravi. Cene oglasov po dogovoru. — Rokopisov, ki jih ni naročilo, uredništvo ne vrača. — Urejuje: Uredniški odbor. — Odgovarja: dr. Janže Novak, Linhartova ul. 20.

„EKONOM“

osrednja gospodarska zadruga v Ljubljani
Kolodvorska ulica 7

Ima v zalogi po najnižjih cenah deželne pridelke, najfinejšo banaško in domačo moko, krmila, spec. blago in ostale v to stroko spadajoče, predmete.

Zaloga vseh vrst umetnih gnojil, modre galice, prvovrstne strešne opeke iz opekarne **Novac**, Karlovac, ter najboljšega splitskega in trboveljskega portland cementa.

NAJBOLJŠI

v materialu
in
lepih opre mah
so edino

GRITZNER in ADLER

šivalni stroji in kolesa, za dom in obrt, pletilni švicarski stroj **DUBIED**, pisalni **URANIA**.

Ugodni plačilni pogoji - pouk brezplačen samo pri

Josip Petelinc
Ljubljana.

„PLANINKA“ ZDRAVILNI ČAJ

prenavlja, čisti in osvežuje kri, izboljša slabo prebavo, slabotno delovanje čreves, napihovanje, obolenje mokračne kisline, jeter, žolča in žolčni kamen.

Vzpodbuja apetit in izborno učinkuje pri arteriosklerozi. Zahtevajte v lekarnah samo pravi „Planinka“ zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprto, temveč samo v plom-biranih paketih po Din 20— z napisom proizvajalca:

LEKARNA MR. LEO BAHOVEC LJUBLJANA
Kongresni trg

Primarij Dr. FR. DERGANČ

ordinira od 9. do 1. ure

LJUBLJANA, KOMENSKEGA ULICA 4.

Ali že veste?

Koledarček kmetjskih fantov in deklet

bomo brezplačno poslali vsem naročnikom „Grude“, ampak le tistim, ki so že poravnali naročnino za letos in pa onim tudi, ki to takoj store. Pošljite torej naročnino!

Težakovo olje za živino

je potrebno in koristno za živino radi vitamina A in vitamina D, ki ga v nobenem drugem krmilu sploh ni. Dalje je potrebno radi joda in broma. To so vse one stvari, ki so v stanju, da se slabotna in zahirana živina okrepi in v kratkem času do najvišje mogoče stopnje razvije. Uspehi krmljenja s tem oljem so zelo veliki. To olje je za živino in njen razvoj večje važnosti kot so umetna gnojila za rastlinstvo in je z ozirom na učinkovitost ceneje.

„Težakovo olje za živino“ se dobi pri tvrdki

M. Težak, Zagreb, Gunduličeva ulica 13.

in sicer v ročkah od 5 kg po 125 Din za ročko in se pošilja po povzetju.

Vse na obroke!

Nove gramofonske plošče!

Čisto nove!

Nihče jih še ni slišal!

Poje: France Deržaj, bariton

Slovenske narodne:

1. En starček je živel.
2. Oj zlata, vinska kaplja ti.
3. Kaj Ti je deklica.
4. Pleničke je prala.
5. Ti si urce zamudila.
6. Mornar.
7. Sem fantič zelenega Štajerja.

Cena Din 40.—

Poje: Danilo Bučar.

Kupleti (šaljive popevke):

1. Ja, to sem Jaka . . .
2. Osel ni, kozel ni. . .
3. Tac'ga osla pa še ni . . .
4. Od prvega do zadnega.

Orkester:

1. Slovenski biseri, I. in II. del.
2. Večerno žuborene, valček.

koračnice, valčki, polke itd.

Na oboke: Ena četrtna takoj, drugo na obroke.

Gramofoni na 10 obrokov - cena od 960.— Din naprej.
Solidno nemško delo.

Pletilni stroji na 10 obrokov.

Pisalni stroji na 10 obrokov.

Kolesa na 6 obrokov, cena od 2000.— Din naprej.

Motorna kolesa na 10 obrokov.

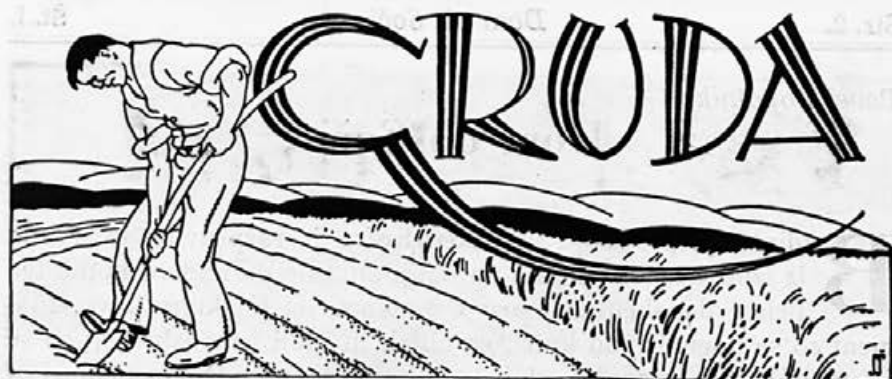
Šivalni stroji od 2500.— Din naprej na 18 obrokov.

Zahtevajte cenike brezplačno!

Trgovska agencija „Centra“
Ljubljana

Miklošičeva 7/III

Sprejmejo se za vse kraje agilni zastopniki. Zglasiti se osebno ali pismeno takoj.

MESTČNIK
ZA KMETSKO
PROSVETO

Fr. Mastnak:

Fantovska.

Ima prav mamica, ki me svari
naj bi ostal doma,
ker zunaj pada dež in sneg
in mraz je in tema.

Ima prav mamica; moje srce
pa žene me čez polje,
kjer misli v topli kamrici
name moje deklé.

Mirko Kunčič:

Tolažba.

Pa kaj,
še eno leto počakam, kvečjem
dve,
o, potem bo že,
bo že.
Saj je rekel, da se vrne
bogat čimprej.

Potem bo vse dobro!
Denarja
polna miza.
Brezdelje.
Potem bodo zlati dnevi in
srebrne noči.
Pride.

Morda je že na potu...
Pa kaj,
še eno leto počakam, kvečjem
dve,
o, potem bo že,
bo že.
Saj je rekel, da se vrne
čimprej in bogat.

Pavel Popotnik:

Dom ob Soči.

I.

Budinka je prišla od večernic. Ko se je razpravila, je stopila iz izbe v hišo, zanetila na ognjišču, obesila nadenj kotlič ter pristavila obenem lonec z mlekom, da si skuha kavo. Plameni so se pognali pod kotel, ga objeli in žgali vanj iskre, ki so se v nemale v vseh mogočih likih kakor zvezde na nočnem nebu. Popoldansko solnce se je upiralo v kuhinjo z zlato svetlobo, v kateri se je igral kakor lahka meglica sicer neviden prah in je odsevalo bakreno posodje, ki je viselo na steni ob lijaku, in še porcelanasto, razstavljeno in razvrščeno v skledniku in po napi.* Na borjaču* so se drli vrabci. Kar je ostalo kuram, ki jih je vodil junaško stasit petelin, so že pobrali in zdaj zdaj je priskakljal kateri do vrat, oprezno pogledal na desno in levo in stikal za drobtinami.

„Nič ne boš dobil, nič,“ se je oglasila Budinka. Vrabec se ji je zasmilil, vstala je in šla k omari. Z deske, na kateri je ostalo še nekaj kosov z nitjo prerezane polente, je pobrala drobce in jih raztrosila pred prag.

Vrabec, ki je bil odletel na murvo kraj borjača, se je vrnil in za njim so se usuli še drugi in hiteli pobirati nepričakovano obilje za južino in večerjo.

Nenadoma so vrabci odleteli in zagnali v murvi svoj živ žav, kot bi se jezili, da so morali pustiti slastno dobroto. Tudi petelin se je kokodajsko vznemiril in koračil mimo praga v spodnji konec borjača.

Budinka, ki je sedela ob ognjišču in pazila na kotlič in pisker, je pogledala proti vratom.

„Nina gre,“ je menila, „danes se ni dolgo zamudila v društvu.“

Pa ni bila Nina, ki je splašila vrabce in vznemirila petelina. Preden je prišel do vrat, se je oglasil možki:

„Hoj, Budinka, ali si doma?“

„Doma, doma!“ je odgovorila, ne da bi vstala od ognjišča.

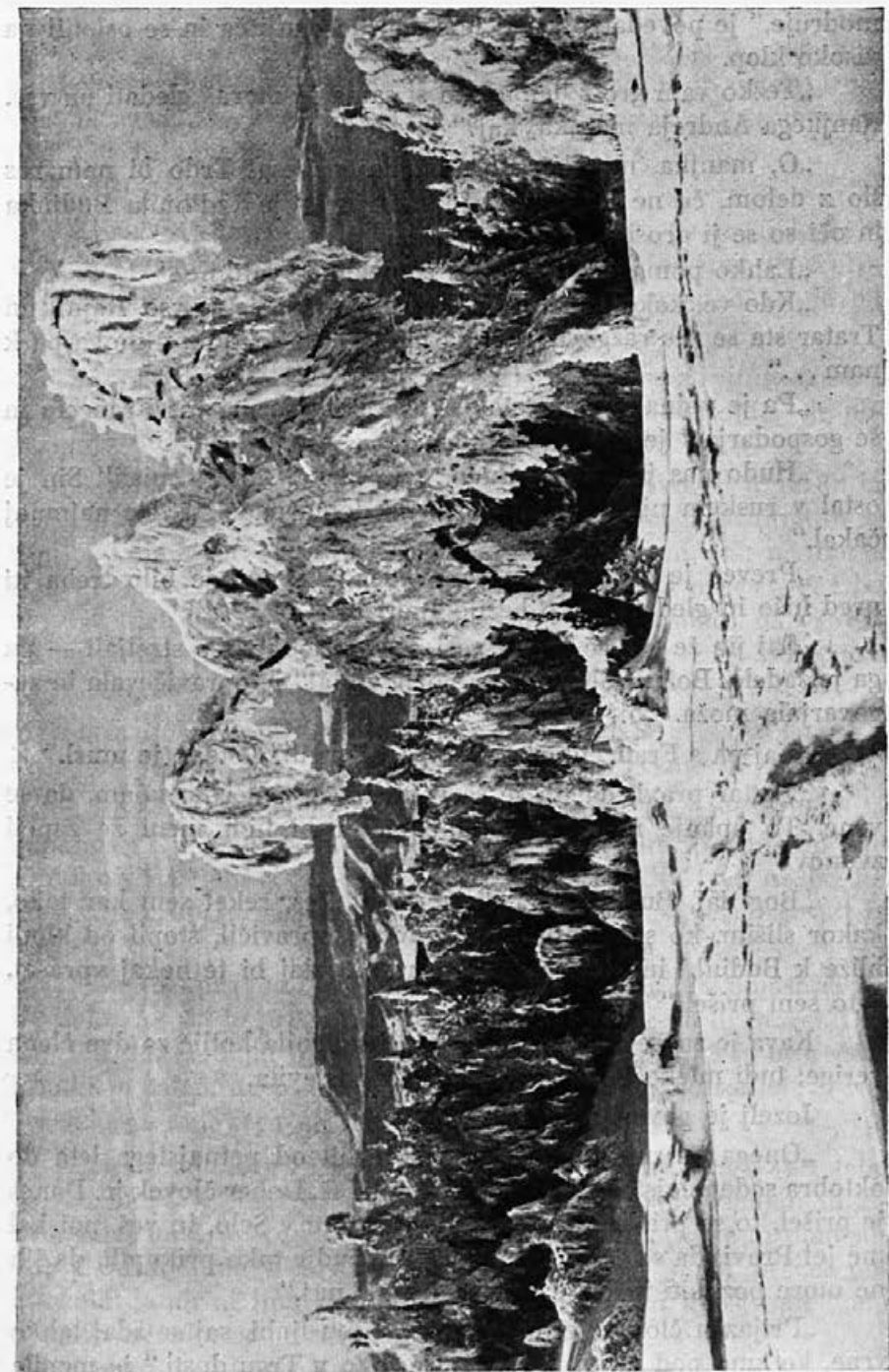
V vratih se je pojavil Jozelj, mešetar.

„Kar sama?“ je pozdravil in vprašal.

„Sama. Nina je v društvu, hlapec pa tudi še ni prišel od večernic. Med možmi na vasi bo. Včasih rad malo pomožuje in po-

* Napa je v primorskem narečju polica nad ognjiščem.

* Na Primorskem imenujejo dvorišče borjač. Uredn.

ZIMSKA PRIRODA

modruje," je povedala. Jozelj je stopil do ognjišča in se oslonil na visoko klop.

„Težko vam gre z delom, ko si sama in moraš gledati na vse. Ranjkega Andreja manjka, kaj?“ je začel.

„O, manjka, manjka, Bog mu daj nebesa! Trdo bi nam res šlo z delom, če ne bi pomagali Tratarjevi,“ je vzdihnila Budinka in oči so se ji orosile.

„Lahko pomagajo, saj ste si že nekako svoji, ne?“

„Kdo ve, kako bo, Jozelj. V božjih rokah je še vse. Rajnik in Tratar sta se res razgovarjala, da bi šla naša k njim, njihova pa k nam...“

„Pa je vojna vse prečrtala, ko je pobrala pri vas Franceta in še gospodarja!“ je hotel vedeti Jozelj.

„Hudo nas je zadelo, hudo. Kdo bi kaj takega mislil! Sin je ostal v ruskem ujetništvu, mož pa je doma padel, ko je najmanj čakal.“

„Preveč je bil vesel in radoveden. Kaj mu je bilo treba iti pred hišo in gledati, kako bežijo Italijani —!“

„Saj jih že ni več bilo v vasi. Kdo ve odkod so streljali — pa ga je zadelo. Božja volja, Jozelj, božja volja!“ je opravičevala in zagovarjala moža.

„Kaj pa s Francetom? Vsi so se že vrnili. Gotovo je umrl.“

„Tratar pravi, da jih je še v Rusiji. Še zmerom upam, da se vrne. To upanje me drži pokonci, sicer bi tudi meni že zapeli zvonovi.“

„Bog daj, Budinka, da bi se vrnil! Veš, rekel sem kar tako, kakor slišim, ko se menijo,“ se je Jozelj opravičil, stopil od klopi bliže k Budinki in zaobrnil pogovor: „A zdaj bi te nekaj vprašal, zato sem prišel!“

Kava je zavrela in Budinka je privzdignila kotlič za dva člena verige; tudi mleko je vzkipelo in ga je odstavila.

Jozelj je govoril:

„Onega tenenta Sandrinija, ki je bil od petnajstega leta do oktobra sedemnajstega pri vas, se spominjaš. Dober človek je. Danes je prišel, to se pravi, pripeljal se je z avtom v Selo, in veš, poiskal me je! Pravi, da so se mu naši kraji in ljudje tako prikupili, da jih ne more pozabiti in bi se rad vrnil med nas.“

„Prijazen človek je bil, res. Če se mu ljubi, saj se zdaj lahko vrne, ko smo pod njimi. Vojaštva je tako v Trgu dosti,“ je menila Budinka.

„Že, že, a Sandrini ni več v vojaški obleki. Prišel je, da bi mu poiskal kje tukaj kake primerne prostore. Z gostilno in vinsko trgovino bi začel. Oče, zelo bogat je neki, bi ga založil in še meni je rekel, da bi najrajši pri vas dobil prostore, ko se že poznate.“

„Pri nas?“ se je zavzela Budinka.

„Pri vas! Saj ni nič čudnega. Hiša je taka, da je ni lepše v vasi, in ko nalašč za gostilno je! Ob cesti je, borjač ima, lepe prostore in še dobro klet. Saj so imeli vaši nekoč gostilno...“ je bil mešetar zgovoren.

„Imeli, imeli, a zato je tudi vse šlo, da sva se z rajnim trudila za žive in mrtve in sva spravila vse v red šele med vojno,“ je pojasnila.

Jozelj je uvidel, da ne pojde tako gladko, kakor si je mislil in želel pa je prigovarjal: „No, saj zdaj ne boš imela ti gostilne in se ti ni bati, da bi šlo kaj po zlo. Najemnino ti plača, ničesar ne moreš izgubiti. Pomisli, tristo lir ti je pripravljen dati na mesec —! Izbo mu daš, klet, pa še eno sobo. Prostora imate tako toliko, da se vam ne bo treba stiskati. Kuhinjo, če bi hotela, bi prevzela kar sama. Ni se ti treba bati izgube, nesla ti bo!“

„Ne bo nič, Jozelj!“ je dejala in odmajala z glavo ter še z opetjem pokazala, da je ni navdušil ne ogrel za Sandrinija.

„Bodi no pametna, Budinka, in pomisli! Denarja nimaš na kupe, da bi se ga branila. Zmerom težje bo z njim. Od dne do dne pridobiva na veljavi zdaj, ko so ga zamenjali. Nič več ne bo ko med vojno, ko so ga pobirali kakor na cesti in so se norčevali iz njega...“

„Saj ne pravim, da bi se branila denarja,“ je pojasnjevala Budinka. „A da bi prišel Lah v našo hišo! Rajnik jih ni mogel. Oni dve leti, ko smo jih morali imeti pod streho, je bil ves nesrečen. Komaj je čakal, da bi prišli naši. In o Jugoslaviji je sanjal... Ne, Jozelj, radi rajnkega ne morem!“

„Radi rajnkega? Pojdi, no! Njega ta svet ne briga več, tebe pa, ko moraš gledati in skrbeti, kako bosta z Nino izhajali in živeli. Zdaj imaš priložnost! Take ne bo več zlepa. In še to pomisli: vojna odškodnina ti pritiče, ko so tudi vašega polja precej pokončali. Sandrini ima znanja in zveze povsod in upoštevali bodo njegovo besedo, če se zavzame zate...“

„Tristo lir na mesec, praviš?“ je vprašala Budinka in pomislila. Jozelj je videl, da se podaja, in je bil vesel.

„Tristo lir na mesec in še pri kuhinji izkupiš!“ je ponovil. „Kdo pa danes toliko zasluži na tako lahek način?“

„Ljudje nas bodo obirali. Da držimo z Lahi, porečejo...“ se je še ustavljala.

Jozelj je bil kar hud in se je zadrł:

„To bi bila nespametna, če bi radi ljudi imela pomisleke! Radoveden sem, kdo bi na tvojem mestu drugače ravnal, kakor ti svetujem. Nihče, to ti rečem, in stavil bi glavo, da ne! Sama zavist bo, če bi te vlekli po zobeh, veruj mi! Škoditi pa ti ne morejo in ti ne bodo mogli —!“

„Veš kaj, Jozelj, pomislila bom še in z Nino se pomeniva. .“ se je odločila Budinka.

„No, pa se še do večera zmenita. Če bi ne bilo pri vas, bi pogledal in povprašal še danes kje drugje, kjer bi se ne pomišljali in branili in bi bili veseli takega najemnika. S Sandrinijem se vrnem, veš. V Selu me čaka. Zbogom ta čas!“

Tako je govoril Jozelj že na pragu in odšel.

„Zbogom!“ je odzdravila Budinka križiško zategnjeno in glas ji je bil, kakor da je v njem neodločnost in skrb. Potem je vstala, vzela z nape šalico in si napravila kavo, ki ji pa ni tako teknila kakor navadno.

„Tristo lir, lep denar,“ je mislila. „Jozelj ima prav, ni, da bi se jih človek branil, ko ne ve, kako še bo. Dan za dnem je treba kaj izdati, a vzeti ni od nikoder. Pridelamo že nekaj, a le ni toliko, da bi mogli izhajati. Gozdi bi vrgli zdaj, ko je les tako drag, če bi bil France doma. S tujimi delati — polovico snedo. Ne bo kazalo drugače, nego ponudbo sprejeti. Saj ni, da bi morala oddati za zmerom v najem. Poskusimo za kako leto — potem bomo že videli. Ko se France vrne, nam ne bo treba več Sandrinija. Si bomo že sami pomagali.“

Tako je mislila in se odločila Budinka in ko je pomila na lijaku šalico in jo spet uvrstila k drugim na napo, je odšla v izbo. Na mizi je ležala „Straža“, kakor jo je pustila Nina, ki jo je brala pred večernicami. Budinka je sedla, vzela očali z okna, kjer je bil njih stalen prostor, si jih obrisala in previdno nataknila ter začela brati uvodni članek. O narodni zavesti je govoril, kako moramo ljubiti rodno grudo in z njo vse, kar je našega, svoj dom, svoj jezik, narodne običaje in navade in vse pravice, ki smo si jih priborili v dolgih bojih. Tujcu, ki je le začasno v deželi, moramo pokazati z vsem svojim življenjem, da nima tukaj ničesar iskati, da smo narod, ki je vtisnil skozi trinajst stoletij zemlji ob Soči

svoj pečat in da mora zato ostati v vse čase naša in samo naša. Kdor bi se izpozabil in mislil in delal drugače, je izdajalec, Iškarijot, in blati sveti spomin svojih dedov.

Brala je in brala in postajalo ji je tesno pri srcu. Zdelo se ji je, kot bi list pisal prav zanjo, ko se je odločila, da omogoči Italijanu kupčijo na slovenskih tleh. In še je mislila na rajnika moža in ga je videla kako bi s poudarkom bral vse to in vsemu pritrjeval.

„Napak bo. Skoraj bi bilo bolje potrpeti, kakor doživeti, da bi s prsti kazali na nas: Glejte, Budinovi so bili prvi, ki so se sprijaznili z Lahil!“ je sklepala pod vtisom prebranega uvodnika.

V uri na steni je zdrknilo in bila je štiri. Budinka je, preden je odbilo, pogledala nanjo in še skozi okno. Po cesti doli z vasi sta prihajala Tratar in hlapec Matevž.

„Kaj, ko bi Tratarja vprašala za svet,“ je pomislila in že stopila k oknu, da ga pokliče. Pa ni bilo treba. Videla je, da je zavil s hlapcem k njim.

Tratar je vstopil.

„Rekel sem, da se moram malo oglasiti!“

„Prav, prav; jaz sem te pa mislila poklicati, ko sem videla, da prihajaš,“ je rekla Tratarju, ki je sedel.

„Skoraj bi dejal, da vem, kaj bi hotela. Jozlja sem srečal. Povedal mi je, da je bil pri tebi, a kaj sta imela, ni maral izdati. Kaka kupčija bo, kaj pa, kjer je Jozelj zraven. Da te le ni opeharil!“

„Ni me, nisem se še prav odločila. Ti mi svetuj, kaj naj napravim. Za onega Sandrinija, ki je bil med vojno pri nas, išče prostore v najem. Z gostilno misli začeti in z vinsko trgovino,“ je povedala.

„In bi jih rad pri vas?“

„Tako pravi Jozelj.“

Tratar je pomahnil, zmajal z glavo in začel trkati s prsti po mizi, kakor bi še razmišljal, kaj naj reče.

„Kaj se ti zdi, ali bi mu jih dala? Tristo lir bi neslo na mesec,“ je rekla in negotova je bila njena beseda, ker je videla, da njena novica ni bila Tratarju kaj všeč.

„Lep denar, Budinka, če bi imela opraviti z domačim človekom. S temi našimi novimi gospodarji pa ne veš, kaj in kako.“

Od prvega trenutka so polni sladkih besed in obljub — a vse sproti snedo. Jaz nikomur ne zaupam, tudi Sandriniju ne!“ je povedal Tratar svoje.

(Dalje prihodnjič.)

Mirko Kunčič:

Pismo.

O, da je roža
 moje srce!
 Sladko dehtela
 bi le za te!
 Mene ne ljubiš —
 rožo ljubila bi,
 z ustnami mehкими
 jo poljubila bi...

O, da so zvezde
 moje oči!
 Bdele nad tabo
 bi vse noči.
 V urah samotnih
 vanje bi zrla —
 duša bi moja
 od sladkih sanj mrla...

Mirko Kunčič:

Minca.

(Iz zbirke „Obrazi iz naše vasi“.)

Naša vas je čudo na zemlji. Ljudje so močni in zdravi, kakor smrekovi gozdovi okoli njih. Ljubezen jim je vroča in silna, kakor so silne gore njihove. Globoko v osrčju rodne grude korenini in ji ne razrahljajo vezi najhujši smrtni viharji sveta. Revna in nerodovitna je naša zemlja. Kakor dete je, ki je zastalo v rasti in ima vse ude zveržene, a zato tembolj sladek in mil obraz. Oj, zemljica-dete! Ob vznožju mrkih velikánov — vrhov gora — ležiš in ti te čuvajo in ti pojo starodavno uspavanko noč in dan... Oj, zemljica-mati! Uboga in vendar neskončno ljubljena... Ne plodiš. Ne rodiš. Nič za to. Za kar nas je narava na eni strani prikrajšala, nas je obogatila druga: naše žene so polne življenske sle, polne mladostnega kipenja: oplojajo se, rodijo, da je veselje. Mladeža naraščaja je pri nas nič koliko. Čast bodi Bogu in hvala — —

1.

Ob znožju ogromne pečine — „zakleti grad“ ji pravijo vaščani in pripovedujejo čudovite stvari o njej — stoji bajta. Na peščenem produ Save stoji plaho in ponižno, ko da se sramuje svoje klaverne zunanosti. Nepremično strmijo njene steklene oči — okna — v deroče valove Save pod seboj, strmijo in nekaj kakor bleda skrivnost, bolno zatajena misel leži v njih. Vsenaokrog pojo gozdovi, mogočno pojo, veličastno pojo; njih božajoče šumenje se čudovito ujema z bučanjem Savskih valov.

Ta bajta, ta mala, bedna bajta, je bila dom trinajstih oseb. Osemnajst otrok, osemnajst nezakonskih otrok je rodila bajtarica Maruša in ji je bilo tedaj komaj dvainštirideset let. Dva otroka sta ji umrla, štirje — najstarejši — so odšli po svetu, vsi drugi so ji ostali v breme in skrb. Dvanajst jih je ostalo pri hiši: najmlajši je bil komaj dobro shodil... Med temi dvanajsterimi je bila najstarejša Minca — za čuda zalo dekle.

V njene velike črne oči bi se človek zagledal — in bi zatonil v njih sijaju kakor sanja v mesečino noči. Bujne kodre njenih las bi človek božal — in bi se stopil od mehkobe in sanjske razneženosti. Njena črešnjava usta bi človek poljubljal in bi od sladkosti umrl. . . Oj, Minca! Otožno lep kakor pravljičica je na tvojo mladost spomin — —

Zažarelo je nad vrhovi gora. Božja svetloba se je razlila čez prelepi gorski svet ko raztopljeno srebro. Škrjanec se je dvignil visoko, visoko in zapel pritajeno... Zgenilo se je v visokih smrekah, zašumelo je; razgibal se je veliki zvon v beli cerkvi na gričku — vse, vse se je združilo v eno samo svetlo, praznično himno Velike noči.

Minca je stopila na prag in je bila v jutranjem solncu vsa zlata. Zasenčila si je z dlanjo beli obraz in se zazrla v sinjino neba nad seboj.

„Lep dan bo!“ je z zadovoljstvom ugotovila in odhitela nazaj v hišo.

Tam je bilo že vse živo. Šestero mladih neugnančkov je v samih srajčkah tekalo po izbi in kričalo in delalo ropot za pol vasi.

— Čudo božje! bi se zavzel, kdor bi prestopil prag. — Čudo božje, le kod ležijo vsi ti drobljanci? Veža — zakajena kuhinja — dve tesni izbi — — to je vsa prostornina bajte. V vsaki izbi sta stali dve široki postelji, pod vsako posteljo pa je ležal nekak zaboj s slamnjačo in beraško odejo. Skoro bi bil pozabil: v podstrešju je bila še mala kamra in v njej je spala mati Maruša in včasih še kdo...

Močna, stasita žena z okroglim obrazom in še vedno življenja polnimi očmi, se je sukala okoli ognjišča in rožljala z lonci. To je bila ona — bajtarica Maruša.

„Mama,“ je pritekel štiriletni Francek, „mama, kajne da pojdem tudi jaz k maši?“

„I kakopak!“ ga je zavrnila mati; „ali boš hodil takle skozi vas, umazanec?“

Francek je vrgel pogled na bose nožice in ogoljene hlačke, in je bil mahoma ves nesrečen.

„Zakaj mi pa ne kupite čevljev in novih hlačk?“ je zavekal in si šel z drobnimi prsti pod oči.

„Lej ga no, pamža,“ se je razsrdila mati Maruša. „Kje pa imaš denar? Ali misliš, da se pobira kar na cesti?“

Francek je ves poparjen povесil glavo in žalostno odšel nazaj v izbo.

„Nič ne maraj,“ ga je tolažila Minca in mu brisala debele solze z lic; „drugo leto ti kupim novo obleko in čevlje — in skupaj pojdeva k maši.“

Francek se je potolažil in nehal jokati.

Minca se je preoblekla, vzela mašne bukve v roko in se napotila k cerkvi na griček.

2.

Okoli cerkve se je kar trlo faranov. Dekleta in fantje so imeli nove praznične obleke in posebno dekleta so bila nad vse brhka.

Minca je bila oblečena skromno. Nič kaj prijetno in praznično ji ni bilo pri srcu, ko je stopala skozi vrste znanih, zvedavo zročih obrazov. Čudna tešnoba je legla vanjo. Čutila je na sebi prezirljive poglede deklet, med katerimi ni imela niti ene prijateljice. Že zavest, da je bila ona, čeprav najslabše oblečena — najgorše dekle v vasi, je zadostovalo, da so jo dekleta — iz gole zavisti, kako pak — mrzila in ji niso privoščila prijazne besede.

„Ta ciganka! Vlačugarske matere hči!“ so se hudovala nad njo in skušale utemeljiti svoje sovraštvo napram njej na svojevrsten način: očitale so ji, da je domišljava, da je potuhnjena, da čaka grofovskega ženina in Bog ve kaj še vse.

Včasih je Minca nehote prestregla trdo besedo, zaničljiv pogled — in takrat ji je bilo hudo, da bi se razjokala. Ni ga imela na vsem božjem svetu, ki bi mu mogla zaupati svojo bridkost. Nosila je v sebi mračno senco svoje mladosti s tihim samozatajevanjem, in rasla je v bedo in sramoto kakor roža, ki ji ni bilo usojeno, da pije opoj pomladi s polnimi požirki.

— — — Oj, Minca! Bil sem otrok — bled, zasanjan otrok — in že sem podzavestno zaslutil za bleskom tvojih oči dramo, ki se je odigravala v tebi. Bil sem otrok — prezgodaj dozorel otrok — in že sem prodrl s svojo zastrupljeno mladostjo do marsičesa, kar je bilo vrstnikom mojih let še v neprodirno temo zavito. Bil sem otrok — sam tolažbe in ljubeče besede potreben; tvoja žalost pa mi je trgala srce in smilila si se mi, kakor se mi ni smilil dotlej nihče. Oj, Minca! Otožno lep kakor pravljica je na tvojo mladost spomin — — —

Zabučale so orglje, pesem se je dvignila pod obok, zlila se v vonj kadila in napolnila s slovesno ubranostjo vsa srca.

Aleluja! Gospod je vstal!

Obrazi faranov so zažareli v zlati luči.

Minca je klečala tik pred oltarjem. Njen obraz, oblit z drhtečim sijem sveč, je bil topel in sladek, da bi se sklonil človek k njemu in se ga dotaknil s poljubom tihim in brezstrastnim, zgolj iz sanjske zamaknjenosti porojenim ... Poljubil bi ga — in bi bil bolj čist in brez greha, kakor novorojeno dete.

Sredi najtišje molitve, v trenutku najsvetejšem, najslavesnejšem — je leglo nekaj kakor črna senca čez vse.

Bledo in bolno se je razlilo po obrazu Mince. Blesk njenih oči je ugašal, njeno telo se je kakor pred nevidnim bremenom upognilo — — in omahnilo v trudni nemoči z obrazom naprej.

Pridušen krik je jeknil od gluhih sten in se izstrujil v nerazločen šepet, ki je šel od ust do ust, kakor da je bil predramil spečo šumo vihar.

Dvoje, troje žensk je priskočilo in pomagalo dekletu na noge. Kakor izgubljene so strmele njene oči; temna groza je zavela v njih. Njena ustna so bolešno podrhtevala in so bila rdeča, tako čudno rdeča . . .

„Jezus, Marija,“ so prestrašene šepnile ženske, „kri je bruhnila!“

In so jo prijele pod pazduho in jo vso bedno in trepetajočo odvedle skozi osuplo, nerodno se umikajočo množico na prosto.

Takrat je bilo Minci osemnajst let —

3.

Gore je zapadel sneg. Ledena burja je privihrala v dolino in gozdovi so zatrepetali, zaječali bolešno in plaho, kakor v predsmrtni slutnji, kakor v veliki stiski . . .

Minca je ležala v postelji in njene oči so bile trudno uprte v strop.

Kako daleč je že vse to! komaj še priroma do tja bled spomin.

— — — Šestnajst pomladi je štela tedaj in prvo jesensko listje je padalo z vej. Dih smrti je vel čez poljane in lesove — njeno srce pa se je prebudilo.

Na pragu je stala in vsa v sanjah strmela v pečino zakletega gradu nad seboj. Tako čudno otožno in sladko ji je bilo pri srcu. — Oj, kako je bilo včasih — v davnih pravljčnih časih — lepo! V časih zakletih kraljičen in vitezov-junakov. Oj, da je živela takrat . . . ! Prišel bi odnekod, kar nepričakovano bi prišel in bi bil ves lep in blag. Na iskrem vrancu bi prijezdil. In bi se zaljubil vanjo. In bi v svojem velikem hrepenenju ne vprašal: Kdo si, čigava si? Obstal bi pred njo, pogledal bi jo toplo v zardeli obraz, poljubil bi jo na čelo — in jo brez besede, kakor zakleto kraljično, odvedel s seboj — daleč, daleč odtod . . .

Na pragu je stala in čudežne slike iz pravljčnih knjig, ki jih je v otroških letih dobivala iz šolske knjižnice, so oživele pred njo. Pečina Zakletega gradu se je mrko dvigala proti nebu in je bila vsa v skrivnosten molk zavita. Le jata črnih vranov je leno krožila nad njo in krakala s turobno zateglimi glasovi.

Tihi koraki so zašumeli v pesku. Kakor zdramljena iz lepih sanj, si je šla Minca z roko preko čela in zaokrožila usta v srebrn nasmeh.

„Joj, kako sem neumna! Kar stojè in pri belem dnevu spim in sanjam.“

Okrenila se je in hotela steèi v hišo — — tedaj so se sreèale njune oèi.

Bil je lep in mlad in tako ÷udovito jasne in pokojne oèi je imel.

Bila sta v zadregi oba. Pa se je on osmelil, pokazal z roko na zakleti grad in vprašal:

„Kaj ste opazovali tam gori? Tako zaverovani ste bili v to skalovje, kakor da gledate živo prikazen na njem.“

Pogledala ga je naskrivaj izpod čela. In je videla, da se hudo-mušno smeji in jo je bilo še bolj sram.

„Lej jo,“ jo je navidez užaljen pokregal, „ali niti odgovora nisem vreden?“

„I, kar tako sem gledala!“ je kakor v opravièilo nerodno izpregovorila in mu v zvonkem smehu pokazala bele zobe.

(Dalje prih.)

Ing. I. K.:

Gozd, kdor te pozna, te ljubi.

Dober prijatelj ÷loveka od pamtiveka je gozd.

Ko je bil ÷loveški rod na najnižji stopnji omike, že mu je gozd priskočil na pomoè s svojimi plodovi, z divjaèeno. Dal mu je proti zverem varno zavetje v vrhovih dreves, dal mu je prvo orodje in orožje, lok, pšice, kopja. S èim bi bil kuril ogenj, da ni gozda? Prvi ogenj, ki ga je ÷lovek zakuril, je bil kot jutranja zarja, ki obeta bednemu ÷loveku nov dan, novo bodoènost. V najstarejših dobah je bilo orodje le iz kamena na lesenih držajih. Ko so iznašli bron, železo in druge kovine, so orodje izboljševali in ljudje so napredovali. Kaj bi bile bogate zaloge rud, da ni gozda, ki je dal oglje, da je rude raztopilo?

Gozd je dal prvo deblo, prvi èoln, s katerim je ÷lovek zvezal nasprotné bregove rek, bližnja mesta ob morju. Kakor prvi èoln, tako je dal gozd pozneje cela brodovja. Danes pomaga zrakovstvu.

Pa èemu bi sledili zgodovini ÷loveštva, da pokažemo gozd kot našega dobrotnika? Poglejmo zgodovino posameznika in videli bomo isto.

Ko „smo prijekali na norcev oder ta“, (Šekspir) položili so nas v zibelko. Zibel je bila prvo darilo gozda. In ko utrujeni legamo drug za drugim k večnemu počitku, polože nas v krsto, v naš zadnji dom, ki nam ga da gozd. Od rojstva pa do smrti sledi nepretrgana veriga dobrot, s katerimi nas gozd obsipava.

Igrače, s katerimi smo se igrali, so bile lesene. Pohištvo: stol, na katerem sediš, miza, na kateri ješ, postelj, na kateri zbiraš novih moči za prihodnji dan, tla in vrata in okvirji slik, da cele hiše so lesene. Orodje je večinoma leseno: grablje, vile, držaji motik, lopat in drugega orodja. Prvi plug, znak kmeta, je dal gozd.

V začetku se je pečal človeški rod le z ribarjenjem in z lovom. Ko je človek potegnil z lesenim plugom prvo brazdo, tedaj je polagal temelj današnjemu kmetškemu stanu in s tem vsemu napredku.

Kole za vinograd, hmeljovke, fižolovke, droge za ograje, veje za metle, šibje za koše in košarice, rešeta, razno posodo in sto drugih stvari daje gozd. Pomislite le na suho robo naših vrlih Ribničanov! Kolar dela iz lesa vozove in sani, sodar sode za vino in drugo posodje, mizar pohištvo. Za izdelavo vžigalic se rabi topol, vrba in lipa, za čevljarska kopita gaber in bukev. Večina kipov, ki jih vidimo v cerkvah, je iz lipe, te slovanske lipe, ki jo posebno časte Čehi. Mnogo se izdeluje raznovrstnih zabojev in lesne volne.

Držalo in svinčnik, s katerim pišem, mi je dal gozd. Še več, tudi papir je iz gozda. In knjiga, ta dragocena knjiga, ki je ne bi mogli z zlatom odtehtati, je iz lesa. Kdor to prvič sliši, bo težko razumel. Zato na kratko povemo, da se smrekov les v posebnih tovarnah zmelje v prah, v moko, iz katere s pomočjo raznih primesi, raznih kislin, pridobivajo iz nje celulozo. Iz celuloze delajo papir za časopise, zvezke in knjige.

Če še dalje predelujemo celulozo, dobimo iz nje dinamit, to strašno razstrelilno sredstvo. Dobivajo iz nje tudi celuloid in še druge snovi. Iz teh snovi izdelujejo glavnike, gumbe, igračke, filme, pergamentni papir in — umetno svilo. Važna sestavina smodnika je oglje. Gotovo se kdo spominja, kako so med vojno pokupili velike množine kostanjevega lesa in ga spravili v smodnišnice za izdelovanje smodnika. Možje iz front vedo povedati, kako jim je les služil v utrjevanje rovov in kritij pred sovražnimi izstrelki.

Znane so javorjeve gosli. Še pesem jih opeva. Godala za godbo, to plemenito umetnost, so večina lesena. Ob največjih slavnostih obdaruje gozd človeka. Pomislimo na vence in slavoloke, na butare

zelenja na oljčno nedeljo, na kadilo v cerkvi, ki je iz smole tropskega drevesa.

Po mestih nam drva nadomešča premog. Učenjaki so dognali, da je premog iz lesa. V pradavnih zemeljskih dobah so razne ne-zgode, potresi in povodnji pokopale cele gozdove. Radi pomanjkanja zraka les ni segnil, spremenil se je v premog, ki ga danes rudar s trdo roko, globoko pod zemljo koplje. In v tem zimskem času ti, ki čitaš ob topli peči te vrstice, spomni se, da je toplota dar gozda, četudi v njej gori premog, ki ga je rudar z znojem spravil na dan.

Če les ali premog v zaprti posodi segrevamo tako, da zrak nima dostopa k lesu, — to imenujemo suho destilacijo lesa — se les radi vročine spreminja v pline, tekočine in v trdno snov. Na ta način izdelujejo tovarne svetlobni plin, očet, očetno kiselino, lesni alkohol, terpentinovo olje, bencol, parafin, katran, oglje, razne barve, razna zdravila in še polno važnih snovi za naše življenje. Eno največjih tovarn na svetu, za suho destilacijo lesa, imamo v Jugoslaviji v Tesliču.

Iz hrastovega in smrekovega lubja se pridobiva čreslovina, s katero strojimo živalske kože v usnje.

Gozd daje listje za nastelj živini in nam gnoji njive, čeprav pri tem sam hudo trpi na svoji moči in rodovitnosti.

Gozdovi imajo velik vpliv na podnebje, na vreme. Kjer je mnogo gozdov, tam ni naglih in hudih ploh, ni viharjev, ker jih gozd ovira, ni hudournikov in poplav. Vreme je bolj umerjeno.

Gozd zboljšuje zrak. Zrak v gozdu je najbolj čist in zdrav. Zato zidajo radi bolnice v bližini gozdov. Bolnim na pljučih priporočajo sprehode po smrekovih gozdovih. Tako pomaga gozd tudi človeške bolezni lajšati in zdraviti.

V današnjem času, ko mislijo stavbeniki že na palače iz jekla in stekla, izpodrivajo kovine in železobetone. Toda les je nenadomestljiv. Na enem mestu se umakne, da se na dveh novih zopet uveljavi. Tako se je posrečilo izdelovanje umetne svile iz lesa. Zmleti les se predelava z različnimi pripomočki, ki so tajna dotičnih tovarn, v tanke niti kot pajčevina. Več niti spletejo v eno in iz teh stkejo svilo. Ta umetna svila je cenejša od prave, nekaj tudi slabša, a se prav lepo barva. Dekle, ki nosiš svileno ruto in fant s svileno kravato, ali poznata v tem dar gozda?

Danes je težko za zaslužek, težko za delo. A koliko ljudi oblači in hrani gozdno delo! Gozd daje stanovanje, obleko in zaslužek.

Neumorni človeški duh, ki se ni bal ukrasti bogovom ognja, — kot pripoveduje grška pravljica, — tuhta in razglablja, kako bi nam dajal gozd tudi hrano. Videli ste, da objeda govedo lesene vejice in jih prebavi. Naš želodec lesa ne prenese, ker vsebuje les poleg redilnih snovi tudi take, ki nam škodujejo. Te škodljive snovi je treba odstraniti iz lesa in uganka bo rešena. Je to pesem bodočnosti, kot je bil še nedavno radio, zrakoplov in še mnogo drugih iznajdb. Človek bo tudi tukaj zmagal.

Malo smo našteli tvojih dobrot, gozd, pa že te zadoščajo, da te spoznamo kot našega velikega dobrotnika.

Gozd, kdor te pozna, te ljubi in kdor te ljubi, te čuva in neguje!

Val. Janhar:

O množini pridelkov.

Pod tem naslovom skuša g. ing. I. Jelačin v 11. številki lanske „Grude“ braniti obrabljeno potezo — propagando za povečanje kmetijske produkcije — katera naj bi okrepila rahlo pozicijo našega kmetijstva. Ker se mi ta nazor — vsaj v danih razmerah — zdi pogrešen, naj v dokaz trditve navedem nekaj razlogov:

1. Ker še nimamo lastne organizirane prodaje naših proizvodov, bi vsled nadprodukcije postala ponudba blaga tako velika, da bi prekupci z lahkoto vrgli cene, da bi kmetje vsled povečane produkcije imeli le — povečano izgubo. To pa se tudi že deloma dogaja n. pr. pri lanski dobri letini.

2. Ker kmetje poleg višje sile tudi nimamo vsaj približnega upogleda v predstoječo svetovno trgovino, gojimo že danes kulture tako nesistematično, da pridelujemo običajno ono, od katere seme je takrat drago, njen pridelek pa seveda baš radi tega skoro nevnovčljiv. Tako tudi večino živine prodajamo v času, ko je cena najnižja, a redimo teleta, ko so ista najdražja.

3. Ker se kmet nikakor ne sme primerjati z industrijo, katere obratni kapital se večinoma obrestuje nad 10 odstotkov, a poleg tega dela še s cirka 20 odstotnim dobičkom, dočim se povprečna kmetija obrestuje komaj z 1 odstotkom, ako hočemo delati bilanco na podlagi industrijske prakse.

Iz navedenega sledi, da je najpriporočljivejše, da naš kmetovalec polagoma preide v kmeta-industrijalca, to je: da s svojimi surovinami ne tišči na svetovni trg, kjer bo brez dvoma podlegel konkurentu, kateremu je narava dala ugodnejše pogoje, nego pa jih v

lastnih zadružnih tvornicah predela v dalj časa vzdržljive in boljše vnovčljive produkte. Poleg tega se mu bo v sezonsko obratovanih tvornicah tudi v zimskem času nudila zaposlitev, s čimer mu bo odprt nov vir dohodkov.

En pomislek, da kmetje (mišljeno s pomočjo države in strokovnjakov) te akcije ne zmoremo, ne bo držal. Ako smo postavili toliko stotin gasilnih in društvenih domov, šol, cerkva itd., bomo menda zgradili tudi v vsakem srezu po eno tvornico špirta in kvasa, škroba, konzerv in sladkorja, odnosno kar bo predvidoma najbolj ustrezalo ondodnim razmeram in potrebam. To dosedaj vse premalo obdelano polje pa prepuščam našim strokovnjakom. Tu naj bi pokazali svojo dobrohotnost, sposobnost in podjetnost za kar jim bodo še pozni rodovi dolgovali hvaležnost!

Krmljenje zahirane živine.

Ni ga skoraj gospodarja, ki ne bi imel eno ali drugo leto večjih sitnosti in težav z eno ali drugo vrsto živine. Akoravno ni bolna, vendar hira in nikakor noče napredovati, delovna živina pa ne more opravljati v zadostni meri dela, ki se od nje more zahtevati.

Vzroki so razni. Velikokrat je vzrok temu samo to, da se živali ne daje dovolj pravilne hrane, toda v največ slučajih leži vzrok v tem, da je organizem živine bolehen in slaboten, pa se živinčice v tem slučaju ne more opomoči, četudi ima dovolj navadne domače hrane. V takih slučajih poseže gospodar po tem ali onem sredstvu, ki mu ga svetuje ali sosed ali kak znanec. Ne more se sicer trditi, da eno ali drugo teh sredstev ne bi imelo čisto nobene uspeha, vendar pa je uspeh navadno zelo majhen, popolen uspeh navadno ni dosežen.

Kolikor pa se sliši zadnje čase od raznih strani, da celo od merodajnih strokovnjakov, imamo sedaj sredstvo, ki se je pokazalo za hranjenje oslabele in zahirane živine zelo dobro, koristno in učinkovito. To sredstvo je tako zvano „Težakovo olje za živino“, odnosno kratko zvano „Težakovo olje“.

To olje je bilo, predno je prišlo na trg, preizkušeno od Veterinarske fakultete in Zavoda za živinogojstvo na univerzi v Zagrebu. Ta dva zavoda sta v tej zadevi najmerodajnejša v naši državi. Poizkusi hranjenja živine s „Težakovim oljem“ na imenovanim zavodoma so pokazali velike uspehe, ki jih to olje nudi živinoreji

in je o poizkusih izdano tudi izpričevalo dne 14. junija leta 1927 pod št. 75.

Veliko vrednost olja omenja tudi knjiga „Naša prašičjereja“. V tej knjigi so opisani poizkusi, ki so se vršili s tem oljem v pitališču Mlekarske zadruga v Št. Lovrencu na Dolenjskem.

Poleg navedenih priznanj omenja zelo pohvalno „Težakovo olje“ tudi strokovna knjiga „Veterinarstvo“ od univerzitetnega profesorja dr. Zavrnika.

Poleg omenjenih priznanj, ki so, posebno kar se tiče prvega, uradna priznanja, pa je že več sto privatnih živinorejcev javno priznalo izredno delovanje hranjenja živine s tem oljem, in sicer živine vseh vrst. Opozarjamo na to dobro sredstvo naše živinorejce, prihodnjič pa bomo objavili vse, kar je treba znati o tem olju, iz česa obstoji, čemu se rabi in kedaj je njegova uporaba posebno potrebna.

Ako hočeš imeti zgodnjo zelenjavo, kakor zelje, paradižnike itd., moraš začeti s sejanjem te zelenjave v zimske gredice meseca januarja. Zimske gredice naj se napravijo v najbolj solnčnem in zavetnem delu vrta. Obdati se morajo z lesenim obodom in pokriti s steklenimi okni.

Kako izgubi kislo zelje slab okus? Kislo zelje, ki dobiva slab okus, zalivaj, kadar ga odvzameš, z žganjem ter ga pokrij s suknom, namočenim v žganju. — Kislo zelje dobi izvrsten okus po vinskem kisu, če deneš na dno zeljnate kadi 10—15 cm debelo plast vinskih tropin, ali bolje grozdja, ter plast pokriješ z zeljnatiimi vehami. Na to plast natlači zelja in ga dobro pokrij.

Zeljnatе glave se ohranijo do spomladi, če jih položiš na rušo tako, da je štor zgoraj in da se ne dotikajo druga druge.

Zemlja, ki se rabi za setev v loncih, naj se pred uporabo dobro prezrači. Najbolje je, če se razširi pod kako streho, kjer je obenem močan prepih, in tam naj se pridno meša. S takim mešanjem se zemlja ne le nasiti zraka, ampak iz nje izginejo tudi kisline, ki so v nji. Ako ne spravimo teh kislin iz zemlje, ki se rabi za take setve, se napravi po vrhu setve zelena plast mahu, ki ovira mlade rastlinice v razvoju.

Da sadje v kletih ne bo tako močno gnilo, naj se skrbi za svež zrak in naj se včasih v zaprti kleti zažge malo žvepla.

Organizacija

Vsa društva so prejela „Koledarčke kmetskih fantov in deklet“ v razpečevanje. Potrudite se in sporočite nam o uspehu. Vsako društvo naj pridobi še par naročnikov za „Grudo“. Naročniki, ki plačajo naročnino, dobe koledarček brezplačno!

Ljubljana. Že zadnjič smo poročali na kratko, da je priredilo naše društvo „Mlada Generacija“ Miklavža. Tokrat naj bo poročilo malo obširneje.

Imeli smo mnogo težav s pripravami in tudi onih ni manjkalo, ki so zmanjevali z glavami nad našim uspehom. Hoteli smo pokazati, da znamo premagati ovire in z dobro voljo smo se korajžno lotili za sedanje razmere ne malenkostne naloge.

Ker nismo odnehali se je Sv. Miklavž res spomnil in prišel med nas v hotel Lloyd, kjer smo ga pričakovali. Prišel je seveda v spremstvu angelov, sv. Antona in hudičev; lepo nas je nagovoril in vspodbujal k dobremu in potem nas je obdaroval z lepimi darili. Po obdarovanju so sledile pevske točke tov. Čučkove, g. Juga in tov. Lazarja. Ko se je oglasila harmonika, si nismo mogli kaj, da se ne bi veselo zavrteli in rajali, dokler nam ni strogo oko postave zaklicalo „zapik“. K dobremu razpoloženju je poleg pijače in jedače ter plesa, pripomogla tudi šaljiva pošta, kjer so igrale glavno vlogo naše tovarišice, ki so z uspehom prodajale dopisnice „Kmetskega praznika na Krškem“ in jih tudi mnogo same popisale — promet je bil ogromen in poštarji so kar sopihali.

Z eno besedo naj povemo, da je bilo vse izvanredno zadovoljno z našo prireditvijo, česar smo zelo veseli in nas je to tako ojunačilo, da smo se odločili prirediti predpustno maškarado, na katero vabimo že sedaj vse naše prijatelje in jim zagotavljamo, da se bomo potrudili, da bodo zadovoljni odšli z naše prireditve.

Tudi drugače je društveno življenje zelo živahno. Vsi krožki resno delajo in šahovski krožek je priredil turnir, ki se ga udeležuje 12 tekmovalcev in vse kaže, da bo borba za prvenstvo in nagrade jako zanimiva.

Št. Rupert. Naše društvo je otvorilo 8. t. m. prikrojevalni tečaj za dekleta, ki ga vodi gospodična Štefi Koprive. O uspehu bomo poročali prihodnjič.

Savodenj. Tov. dr. Janže Novak je prišel predavat k nam 12. t. m. Mnogo potrebnega smo se pogovorili — obširneje Vam sporočimo kmalu. Zanimala bi nas še predavanja o sadjarstvu, o združništvu in živinorejski zavarovalnici, ter o socialnem stanju kmeta.

Podhosta. Pri nas se društveno življenje ne more in se ne bo moglo razviti na odgovarjajočo višino, dokler ne dobimo lastnega doma, ki ga bomo postavili kakorhitro bo blagajna kos tej naši potrebi. Blagajnik Slavko Gorše je sedaj pri vojakih, tajnik France Mlinar pa v Pragi. Mi pa, kar nas je doma ugibamo, kaj bi priredili spomladi. Tekmo tesačev? No, ker nas ni malo, upamo, da bomo že kako uganili prav, kar boste seveda pravočasno zvedeli.

Vel. Loka. Da zveste enkrat tudi od nas nekaj, in da ne boste mislili, da mislimo za vedno zaspati, naj vam tu pojasnimo, da je minulo leto odšlo mnogo naših fantov v Argentinijo in Kanado za delom in kruhom, med njimi tudi naš

predsednik — zato smo z društvenim delom zaostali. Mi pa, ki smo ostali, smo se sedaj zavzeli, da zopet poživimo naše društvo in naše gibanje, za kar bomo zastavili vse sile.

Najprej bi nas zanimala nekatera predavanja in se bomo o tem natančno pomenili na prihodnji seji — potem poskušamo reorganizirati naš tamburaški zbor — instrumente namreč že imamo in so v redu, zato upamo, da nam bodo naši fantje kmalu tudi kakšno zasvirali. One fante in pa dekleta, ki še niso vpisani v naše društvo, vabimo, da se čimpreje vpišejo in nam pomagajo pri delu za kmetski napredek in lepšo bodočnost našega stanu — pristopite torej vsi, ki imate dobro voljo in smisel za bodočnost kmetijske mladine.

Dalje premišljujemo, kako bi priredili za naše društvo malo loterijo, s katero bi se društvo tudi financijelno opomoglo in tako tudi v tem pogledu zadobilo trdna tla. Začeli smo z delom resno in upamo, da bomo priborili našemu društvu oni položaj, ki mu je potreben.

Orlavas. Naše društvo kmetijskih fantov in deklet „Zimzelen“, je priredilo v nedeljo, dne 1. decembra t. l. „Miklavžev večer“ v dvorani g. M. Kapusa na Groblji ob Savinji. — Prireditvev je kljub skrajno slabemu vremenu, prilično dobro izpadla. Udeležili so se je tudi tov. iz Frankolovega. Vsa čast jim! Sv. Miklavž je obdaroval stare in mlade posebno še revno mladino, zlasti z nogavicami, katere je podarila tovarna pletenin na Polzeli, in se ji na tem mestu, kakor tudi vsem drugim darovalcem v imenu društva in obdarovancev iskreno zahvaljujemo.

Frankolovo. Tudi naše društvo je priredilo 31. decembra „Silvestrov večer.“ Dasi so se enake prireditve vršile v neposredni bližini, so se naše prireditve udeležili domačini v takem številu, da so bili gostilniški prostori g. Schnabla nabit polni. Med našimi mladimi prijatelji je tov. Fran Potočnik nabral za tiskovni sklad „Grude“ Din 24.—

Kakor vsak gospodar ob koncu leta pregleda svoje račune, da vidi kakšen uspeh je dosegel, tako tudi mi podajamo sliko, kako smo delovali v minulem letu. Društvo smo ustanovili 11. avgusta, torej pred štirimi meseci. Imamo dva odseka: knjižničarskega in tiskovniškega. Iz centralne knjižnice smo si sposodili 82 knjig, naročeni pa so na tri časopise oziroma revije. Posebno dobro deluje tiskovniški odsek, kateri je pridobil „Grudi“ 17 naročnikov, „Kmetijski matiči“ 11 in „Kmetiskemu listu“ 47 naročnikov in to samo novih. — To je šele začetek.

Tudi na znotraj dobro delujemo. Imeli smo šest sej, dva članska sestanka, dva izleta, dve prireditvi in eno predavanje. Seveda to še ni veliko, ker je društvo še mlado. V novem letu pa bomo napeli zopet vse sile, da bomo priredili kolikor mogoče veliko prireditev, da bodo tudi vsi naši obiskovalci zadovoljni z nami, da bomo imeli mi, kakor tudi oni kaj od tega. Čutimo toliko sile v sebi, da bomo prekoračili in premagali vsako zapreko stavljeno od nasprotnikov, katerih je na vseh straneh dovolj. Torej le korajžno naprej! Vedi, če spomlad usadiš drevo, še ne moreš prvo jesen obirati sadja. Prizadevali si bomo tudi z vsemi močmi, da si kje v sosednji fari ustanovimo bratovsko društvo, kajti čim več nas bo tem lažje bo šlo.

Središče ob Dravi. V nedeljo, dne 8. XII. se je vršila pri nas ustanovitev društva kmetijskih fantov in deklet. Ob pol 2. uri napovedani ustanovni občni zbor, je kmalu napolnil občinsko pisarno, samih zavednih fantov in deklet, ob udeležbi

53 članov in članic. Tov. dr. Rosina nam je podal izčrpno predavanje, kateremu so vsi z zanimanjem sledili in za katerega smo mu prav hvaležni.

Po predavanju so se prečitala pravila in nato po kratkem odmoru volitve, ki so izpadle soglasno takole: predsednik Ivo Šavora, podpredsednik Ivan Tomažič, tajnik Ivo Škorjanec, blagajnik Rudolf Veselko. Odborniki pa: Jožef Veselko, Jambrovič Anton, Franc Šala, Franc Lukačič, Pepca Ploh, Lojzka Golob, Mimika Bezjak, Julka Kanič in Ivica Bauman. Nadzornika sta: Tkalec Anton in Jurjaševič Anton. Namestniki pa: Matjaž Masten, Franc Golob in Mimika Goršič. Po volitvah je sledila debata o članarini, ki se je določila na mesec po 1 Din. Ker se nihče več ni oglasil k besedi, je tov. predsednik zaključil zborovanje, se zahvalil za dano mu zaupanje in pozival člane na delo za procvit društva.

Glede „Grude“ je odbor mnenja, da naj piše bolj stvarno in resno. Povesti naj bi bile samo dve in te bolj obsežne. Vsebina povesti je lahko različna tako, da odgovarja tudi tistim, ki štejejo že nad 20 let. V mislih imam naše tedenske časopise, ki prinašajo včasih prav zanimive stvari. Lahko bi v „Grudi“ izhajal kak roman, krajše vsebine, tako, da bi bilo v vsaki številki nadaljevanje. 1—2 pesmi bi bile dovolj. Otroške povesti naj se obče opustijo. Kratke smešnice, kot so v „Grudi“ na zadnji strani naj bi se priobčevale. Dekleta prosijo, da bi v vsaki „Grudi“ bil najmanj en list ali pa vsaj ena stran kuharskih navodil. Zelo dobri so spisi strokovnega značaja in teh bi moralo biti v našem mesečniku največ. Prosim uvažujte naše nasvete, ker le s tem se bo „Gruda“ prikupila in osvojila naše kmetijske domove.

Celje. V nedeljo, 29. decembra l. l., se je vršila v Celjskem domu seja pododbora „Zveze d. k. f. in d.“ za celjsko okrožje. Sejo je vodil tov. Ivan Kronovšek ml. in so se je udeležili večinoma vsi funkcionarji pododbora. Dnevni red je bil sledeči: 1. Čitanje zapisnika zadnje odborove seje. 2. Poročilo načelnika Tisk. odseka. 3. Razprava o priprojevalnih tečajih. 4. Slučajnosti. — Zapisnik zadnje odborove seje se prečita in po nekaterih pojasnilih odobri. — Nato je poročal načelnik Tisk. odseka tov. Fran Potočnik. Tisk. odsek pododbora je, vkljub temu, da se je ustanovil šele pred par meseci, izvršil nalogo, ki se mu je stavila ob ustanovitvi, sicer ne celotno, ker to bo mogoče doseči le v teku časa, vendar je namen dosežen in krog poverjenikov in naročnikov „Grude“, „Kmetijske matice“ in „Kmetijskega lista“ se je povečal, kar bo gotovo v korist kmetškemu stanu v prosvetnem in kulturnem oziru. Pri tej priliki je poudaril potrebo tiska, ki bo vsestransko nadaljeval in izpopolnjeval to, kar ni dala ljudska šola in ki je v današnjih časih potreben za vsakega, posebno še za kmetško mladino. Obžaloval je tudi dejstvo, da se nekateri tovariši iz neznanih razlogov odtegujejo sodelovanju, ki ga potrebuje Tisk. odsek in sploh naše prosvetne organizacije pri svojem delovanju. — Nadalje se je vršila razprava o priprojevalnih tečajih, katere bo omogočila „Zveza“ tudi letošnje leto. Predsednik, tov. Kronovšek ml., je predlagal, da bi vsa društva včlanjena v pododboru, priredila te tečaje, ki so za naša dekleta velikega pomena — in sicer po vrstnem redu, ker bi na ta način izostali razni nepotrebni stroški. Predno se posamezna društva časovno odločijo za te tečaje — naj počakajo, da se jim pošlje delovni načrt, na podlagi katerega se naj prijavijo „Zvezi“, katera bi po predlogih društev odredila vršenje tečajev po vrstnem redu. Predlog se sprejme soglasno in delegati posameznih društev bodo o tem obvestili svoje odbore. — Tov. Natek predlaga, da bi se organizirali tudi gospodarski tečaji, kar je pa za letošnjo zimo že pre-

pozno, ker je treba v tem oziru raznih predpriprav. V pošteb bi prišli samo tisti tečaji, ki se priredijo s pomočjo domačih izobražencev, predvsem učiteljstva, kar je veliko lažje in vse hvale vredno. V nekaterih krajih gre učiteljstvo pri tem delu požrtvovalno na roko našim društvom in zasluži vse priznanje. — Pri slučajnostih so se obravnavala razna organizacijska in druga vprašanja, ki se tičejo v prvi vrsti podbora in naših društev ter so se storili tozadevni sklepi in ugotovitve. — Seja je potekla v najlepšem soglasju vseh tovarišev, ki so pri razpravljanju pokazali vse svoje resno zanimanje in borbenost.

Sv. Jurij ob Ščavnici. Dne 8. t. m. smo imeli izredni občni zbor. Vzroki za predčasno sklicanje občnega zbora so bili, odstop predsednice in voditeljice tamburaškega zbora, odhod tajnika k vojakom ter druge nerednosti.

Bili smo v težkem položaju. Posamezni odborniki, kakor tudi člani se za društvo niso več brigali in posledica je bila, popolnoma negativen položaj društva.

Občni zbor je bil dobro obiskan. Prišli so tudi člani še tedaj jugoslovenskega Sokola, ki so že prej zopet vstopili v naše društvo. Sprevideli so, da ni mogoče likvidirati takega društva, kot je naše, s pasivnostjo in ignoriranjem. Ostra 1 in polletna borba med obema društvoma je s tem prenehala. Naše društvo jih je iskreno pozdravilo in sprevidelo važnost izobražencev v svoji sredi.

Vstopili smo v novo fazo društvenega življenja, v fazo dela in medsebojne iskrenosti. Osebnosti v društvenem življenju, so le pogin istega.

Naša glavna naloga v bodočnosti bo povzdig društva, pomnožitev članstva in njega izobrazba.

Danes, ko imamo v državi nov položaj, danes ko ni prilike, lahko delamo s podvojeno silo, da dosežemo skupnost kmetske mladine. Mi edini smo k temu pozvani.

Ime „društvo“ se velikokrat napačno razlaga, posebno pri starejših. Eni mislijo, da društvo obstoja radi odbora, ki se sestaja k sejam, piše zapisnike, sklepa in nič ne dela. Drugi zopet, da je društvo zato, da se mladina tuintam sestane, da iz teh sestankov nastanejo cele ljubezenske poti. Tretji zopet, da je radi pijančevanja.

Vsaj pri nas se tako misli.

V neki meri imajo prav. Greši se. Naloga odbora naj bo, da take predodke odpravi. V tem pogledu naj postopa najstrožje po zakonu morale in dostojnosti. Odbor naj bo tak, da bo imel pred posamezniki spoštovanje.

Strogo se tudi graja zvezin odbor. Že leta 1928. je predlagalo naše društvo, primerne obleke. Vsa zadeva se je dala odboru v pretres. Do danes pa še nismo slišali o sklepih ničesar. Prepotrebna bi bila zunanja oblika. Prvič, spoznala bi nas širša javnost, a naša reprezentanca bi bila mnogo večja in delo na ta način bi bilo zelo olajšano. Formalnosti so to, toda tudi na formalnosti gledamo.

Kaj je z imenom „Društvo kmetijskih fantov in deklet“? Pri nas starejši ljudje, posebno poročeni, ne pristopajo, češ saj nisem dekle oziroma fant. Delo je zopet otežkočeno.

Nadalje, na občnem zboru zveze leta 1928., je bila izrečena zaupnica, oziroma pohvala učiteljstvu. Tudi naših 6 delegatov je glasovalo za to zaupnico, kljub izkušnjam, ki smo jih prinesli iz domačega kraja. Mislili smo si, smo pač

domišljavi ali pa preveč osebni. Toda do danes nismo opazili njih pomoči. Po dejanjih pride hvala, a ne prej!

„Gruda“ društveno glasilo. Ali ima kaj kmetškega? Ko jo odprem vidim v njej le nadpise, nad članki same učene može in strokovnjake, a kmeta ne najdem. Dobro! Ni rečeno, da naj bodo avtorji člankov manj izobražena kmetška dekleta ali fantje, toda ali se ne bi moglo posvetiti posamezne številke, dve, tri, štiri v letu svojim manj izobraženim članom. Ali mogoče tudi na drugi način. Intelktualci, ki ste v uredništvu mislite, gotovo boste našli izhod!

Od nas bi se tuintam mogoče oglasil posameznik, toda so predsodki, vse pade v koš.

Mi, ki nimamo daleč naokoli nobenega drugega društva, ko smo takorekoč oklenjeni z železno verigo, mi se skušamo dvigati. Zasllišimo pa glas vpijočega v puščavi: „Kam greste, kot desetorica vojakov proti armadi sovražnika?“ Naši starejši prijatelji nas teptajo, mogoče zato, ker jih vedno ne ubogamo.

8. decembra smo si sestavili odbor, ki bo skušal spraviti danes društveno mrtvilo v življenje. To bo njegova sveta naloga. Ali se mu bo to posrečilo, bo pokazala bodočnost.

Tovarišice in tovariši našega društva! Tu vas danes javno pozivam, otrešimo si osebnosti, otrešimo se dveletnih neplodnih borb posameznikov!

Oni pa, ki bi hotel zopet motiti naše delo, ki bi hotel na novo dvigati stare prepire, bo padel.

Napisal sem teh par vrstic na poziv zveze, da naj nekaj napišem o našem občnem zboru. Napisal sem malo obširneje, da zveste vsi pokretači naše ideje širom Slovenije, naše mnenje. Ni to mnenje posameznika, to je mnenje 99% našega članstva. Temu ali onemu mogoče ne bo prav. Mnogo bi bilo še prerešetati, toda prekratek čas je bil. Mogoče drugič več. Želel bi, da se oglasi tudi kdo drugi, ta ali oni in pove svoje misli.

VI. Kreft.

Odbor, izvoljen dne 8. decembra: Predsednik: Fr. Klemenčič, podpredsednik Lojzka Domanjko, tajnik: Vlado Kreft, blagajnik: Karl Marinič, nadzornika: Miloš Brumen, Alojz Zdravec.

Na gornje poročilo, smatra uredništvo, da je potreben takojšen odgovor.

Za kroj, ki ga je društvo v Št. Juriju ob Ščavnici predložilo, se Zvezin odbor ni mogel odločiti. Vprašali smo tudi tu in tam — nekje so se s predlogom strinjali, drugod ne. Padli so tudi drugi predlogi — nobeden pa ni bil tak, da bi se v praksi obnesel. Zvezin odbor je prepustil, da posamezna društva rešujejo v praksi to vprašanje, dokler se ne zadene pravega kroja, ki bi ga mogli sprejeti vsi. Kroj je važen — vendar dvomimo, da bi potem društva bolj delala kot sedaj. Kjer ni navdušenja za našo stvar v srcih, tam je tudi obleka članstva ne bo prinesla. Dobremu članu je tudi doslej zadostoval znak: štiriperesna deteljica, kot viden znak pripadnosti.

Vprašanje, kaj je storiti s člani in članicami ki se poroče, je rešilo D. K. f. in d. v Sovodnju s svojim sklepom, da postanejo taki člani izredni člani, z istimi pravicami kot doslej, le da nimajo pravice voliti. To in druga vprašanja bi moral rešiti občni zbor Zveze ob priliki spremembe pravil. Do te spremembe do danes vsled političnih prilik ni prišlo.

Vprašanje: Ali je na „Grudi“ kaj kmetškega? se nam zdi — milo rečeno — pretirano. Že v 12. številki smo pojasnili svoja stremeljenja, ne moremo ponavljati vedno istega. Povdariti pa moramo, da si le želimo tudi sotrudnikov iz

kmetskih vrst in bi z veseljem prinašali članke, narekovane od bistrega duha naših fantov in deklet — ko bi jih le kaj bilo. Zato pa moramo biti hvaležni našim strokovnjakom in „učnim možem“, ki se iz ljubezni do našega kmetstva potrudijo in pišejo za naš list tudi brezplačno. Mislimo pa, da vsi strokovni in poučni članki v „Grudi“ niso odveč in da bi se marsikateri fant in marsikatero dekle precej naučilo, če bi jih z zanimanjem prečitala in o njih predmetu razpravljala.

Ne bojte se predsodkov (kakor pravite) in pišite!

V ostalem smo veseli izčrpnega poročila (ki smo ga morali tu pa tam krajšati) in želimo našemu pomlajenemu društvu v Št. Juriju ob Ščavnici prav mnogo uspeha.

M. N.

Slovanski agrarni svet.

Krizo kmetkega gospodarstva občuti tudi češki kmet. Čehi rešujejo to krizo z vsestranskim razpravljanjem o kmetških gospodarskih vprašanjih. Češko mladinsko gibanje prireja v dneh od 16. do 28. marca 1930 zadružni teden. V tem tednu bo širjenju smisla za zadrugarstvo pomagal tisk, radio, film in stotine predavanj v vseh pododborih.

Tečaje za narodno gospodarsko izobrazbo prireja češkoslovaška država potom okrožnih prosvetnih zborov za svoje občane, predvsem kmete. Okrožni prosvetni zbori prirejajo te tečaje s sodelovanjem gospodarskih prosvetnih društev, predvsem organizirajo te kurze po deželi kmetška omladinska društva. Češkoslovaško ministrstvo prosvete je predpisalo za te tečaje podroben načrt. V 24 predavanjih je poučiti poslušalce o temeljnih vprašanjih narodnega gospodarstva, o financah, o gospodarstvu: zasebnem, državnem in občinskem.

V prvem delu, ki obsega gospodarsko teorijo in politiko, predvideva načrt sledeča predavanja: 1. Iz zgodovine narodnega gospodarstva (2 uri). 2. Osnovni pojmi narodnega gospodarstva (potreba, dobrina, izmena). 3. Pojem in vloga denarja. 4. Tvorba cen. Razdelba dobrin. 5. Izdaja novčanic in Narodna banka. 6. Menica, deviza in vloga iste. Plačilna in trgovska bilanca. 7. Metode denarnih reform (stabilizacija, inflacija in deflacija). 8. Organizacija denarnih zavodov, (borza banke in kredit). 9. Vrednostni papirji. 10. Agrarna politika in vodilne misli agrarne reforme. Vprašanje prenaseljenosti. 11. Temelji trgovinske in industrijske politike.

V drugem delu, ki obsega finančno vedo in pravo, predvideva načrt sledeča predavanja: 1. Zasebno in javno gospodarstvo, državni proračun. 2. Zasebna podjetja, državna podjetja in dajatve. 3. Davki, njih vrste in narava. 4. Neposredni davki, posamezne vrste teh davkov in davčna reforma (3 ure). 5. Posredni davki in organizacija državnih financ (2 uri). 6. Samouprave in njih finance. 7. Državni dolgovi, njih oblika in svrha.

Prireditvev teh kurzov podpira država tudi gmotno, občine pa so dolžne dati prirediteljem na razpolago učilnico, ogrev in razsvetljavo. Predavati so dolžni predvsem strokovni in državni uradniki.

Kako bi taki kurzi bili potrebni tudi za slovenske kmete, ker mora ta vprašanja poznati vsakdo, ki hoče veljati za politično zrelega.

Svobodna kmetška prosveta (Svobodne učeni selske) se imenuje velika organizacija one češke inteligence, ki ima voljo in navdušenje za prosvetno delo na vasi. Ta organizacija prireja vsako zimo številne tečaje za kmetško prosveto, redno pa velik tečaj za fante v Pragi in reden tečaj za dekleta, ki se letos vrši v Bratislavi.

Tečaj v Pragi se letos vrši od 6. januarja do 23. februarja. Otvoritev tečaja je bila letos zelo slovesna in je bila združena s proslavo 70 letnice rojstva pisatelja in pesnika Fr. X. Svobode, ki je otvoritvi kurza prisostvoval osebno. Na kurzu sta na razpolago dve brezplačni mesti za Jugoslovane, istotako sta na razpolago dve brezplačni mesti tudi na kurzu v Bratislavi, ki se je začel 12. t. m.

O **telesni kulturi slovanske vasi** bo razstavljeno na seminarju (tečaju), ki ga priredi Zveza slovanske kmetške mladine v Pragi še letos spomladi.

Posvetovalnica

Za čitalce naše „Grude“ smo uvedli posvetovalnico. Fant ali dekle, gospodar ali gospodinja, vsakdo, ki bi rad kak nasvet, pojasnilo ali pouk, naj napiše v pismo, priloži 2 Din v znamkah za odgovor in pošlje na uredništvo „Grude“. Dobil bo odgovor na dom in če bo kazalo, ga bomo priobčili tudi v posvetovalnici naslednje številke „Grude“, da bo tudi drugim v pouk in zabavo.

V. Naše društvo km. fantov in deklet namerava ustanoviti godbo na pihala in vas prosim pojasnila glede instrumentov: kje naj jih kupimo in koliko bi stali za 15 mož? L. R.

O. Predno vam damo obširnejša navodila glede nabave instrumentov na pihala, vas opozarjamo na sledeče: Godba na pihala je prvič zelo draga in drugič težko izvedljiva. Težko je dobiti osebo, ki bi godbenike vežbala, t. j. kapelnika; morda ga že imate, ker tega ne omenjate. V mnogih krajih je bilo v tem pogledu že veliko razočaranj, ker je treba tukaj požrtvovalnih in vztrajnih ljudi. Ako začnete s 15 osebami je mogoče, da jih boste v teku pol leta že polovico izgubili, bodisi vsled pomanjkanja posluha ali pa iz sebičnih in drugih osebnih ozirov; vsled tega bi postal takšen zbor nepopolen in dela nezmožen, vaše delo pa popolnoma zastoj. Predno se o tem odločite, morate pač dobro premisliti. Mogoče bi bilo mnogo boljše, ako ustanovite tamburaški zbor — tamburice so cenejše in za igrati precej lažje od pihal. Razen tega vodi lahko tamburaški zbor vsak, kdor ima dober posluh in veselje do glasbe; da mora poznati tudi note — se razume. Za nadaljna navodila smo vam na razpolago.

V. Zavaroval sem hčerko za doto. Ali bom moral plačevati premije do 22. leta vseeno če se poroči z 19 letom? S. B.

O. Da, vseeno a le z razliko, da ona dobi doto izplačano že z izpolnjenim devetnajstim letom, če se poroči.

V. Zavarovan sem na 20 let. Ali dobim vso zavarovano svoto izplačano, če doživim, ali samo to kar jaz vplačam? G. F.

O. Izplača se vam vsa zavarovana svota.

V. Kaj pomeni beseda „absolutno“ in kako se pravilno rabi. Š. A.

O. Absolutno je toliko kot „sploh“ n. pr. to je absolutno nemogoče. Če pa se reče: to je „absolutno prav“, znači tudi neizpodbitno prav.

V. Kaj pomeni beseda „produkcija“, produkt, producirati.

O. Produkcija je proizvodnja, produkt je pridelek, producirati pa se pravi pridelovati ali izdelovati.

Dopisi

Še malo o „Grudi“.

V 12. št. „Grude“ je uredništvo odgovorilo na pismo, ki mu ga je poslal pododbor Z. d. k. f. in d. za celjsko okrožje, in ki se tiče raznih misli o vsebinski spremembi „Grude“. Ker je odgovor v marsičem nasproten dejstvom izraženim v pismu, upam vsaj, da nehote, zato čutim potrebo, da še enkrat povdarim to, kar ni bilo izraženo, ali ne vsaj dovolj. Vsled pomanjkanja prostora se omejim na najvažnejše.

Vsakemu staremu in dobremu naročniku je gotovo znano, da se mora „Gruda“ boriti, in se bo še več ali manj borila, s težkočami, posebno v finančnem oziru, kar je pač odvisno od tega ali bo svoje naročnike zadovoljila ali ne. Gotovo je, da čim boljša bo tem več naročnikov bo imela in čim več naročnikov bo imela tem lažje bo napredovala. Torej, kakšno „Grudo“ hočemo? — Nobeden ne zahteva, da bi list prinašal manj poučnih člankov in več lahkega in zabavnega čtiva! Predlagalo se je samo, in s tem soglašala gotovo večina naročnikov in čitateljev, da se omeji število strokovnih člankov, ker nikakor ne gre, da bi isti zavzemali polovico „Grude“, akoravno jim nobeden pameten človek ne more odrekati važnosti, kar se je itak naglasilo. — Kako pa s poučnimi in zabavnimi članki? Poučni članki so lahko obenem tudi vzgojni in zabavni in obratno; ti lahko nudijo zabavo vsem, starim in mladim, fantom in dekletom, odvisno je pač od tega, kako so pisani. — Naša dekleta zanima še prav posebno, poleg kakšne pesmice, kotiček za dekleta, kjer morajo najti vse, kar terja od njih sedanjega življenje in poklic bodoče žene in gospodinje. — V splošnem mora „Gruda“ nuditi našemu kmetškemu človeku vsestransko duševno hrano, tako da bo iz nje črpal vse kar potrebuje za svoj obstoj in katera bi mu usmerjala razmerje do sočloveka in mu kazala pravice in dolžnosti do države in človeške družbe; nuditi mu mora zabave in razvedrila ki je predpogoj zadovoljnega življenja. — Vsi naročniki, posebno fantje in dekleta, morajo pa smatrati za dolžnost, da bodo tudi sami dopisovali v „Grudi“, izražali v nji svoje misli, želje in nasvete ter sporočali v njo vse, kar bi morda zanimalo tudi druge; takrat šele bo list postal to, kar mu pripada. — Opustijo se naj prazni izgovori, da ta ali oni ni zmožen tega, kar je naravnost sramonto za vsakega, ki je obiskoval šolo, da bi ne znal

zbrati nekaj misli in te misli napisati, kar je že dovolj. Naloga urednika je pa, da bo vse morebitne napake popravil. Torej, zboljšanje lista je odvisno tudi od sodelovanja naročnikov, kar naj ti vedno upoštevajo. **Ivan Kronovšek ml.**

Frankolovo. Malo je še znano Frankolovo. Res nas je malo po številu, saj nas je komaj 1300 duš. A če smo po številu majhni, smo pa na duhu zato veliki. Komaj 1300 duš, pa ima 5 prosvetnih organizacij, štiri poverjenike za razširjanje knjig, kakor: Mohorjeve družbe, Kmetijske Maticice, Vodnikove in Cankarjeve družbe. Časopisov pa od vseh strani. Najbolj smo pa le zadovoljni s „Kmetijsko Matico“, „Kmetiskim listom“ in „Grudo“. Posebno nas pa še sedaj veseli, ko se nam je obljubilo, da se bo „Gruda“ vsestransko zboljšala, ter se posvetila le kmečki mladini, tisti, ki zapušča ljudsko šolo in stopa na življensko pot. Zato pa obljubim in je moja dolžnost, da spravim „Grudo“ v sleherno kmečko hišo in tudi upam, da mi boste pri tem delu šle tovarišice na roko ter mi pomagale in se ne boste ustrašile boja.

Radovedna sem, kaj pa kaj tovarišice v Dramljah, Orli vasi, Št. Juriju ob Taboru? Pošiljam Vam iskrene tovariške pozdrave in želim, da bi prišle čimprej skupaj in se pogovorile o procvitu naših društev! **Micika Potočnikova.**

Marblehead. Drage čitateljice in čitatelji „Grude“! Dovolite mi nekaj vrstic iz daljne tujine, iz mrzle Kanade. British-Columbia se imenuje pokrajina, kjer dajem svoje sile za kanadske dolarje. Tu so večinoma Skačmani in med njimi sem edini Jugoslovian, zato Vam ne bo težko uganiti, da se silno dolgočasim in da je tako moje domotožje tem večje.

Za delo je tu slabo in se težko dobi — jaz sem imel srečo, da sem ga dobil pri strojih. Plača ni slaba, a delo je tako trdo, da je vsak cent krvavo zaslužen. Najtežje pa mi je, ko pridem domov in moram opraviti vsa hišna dela: kuriti, kuhati, prati, sploh biti moram sebi gospodinja — zato se gotovo ne bo zdelo nikomur čudno, da si želim mirnega, poštenega dekleta iz domovine in če bo „Gruda“ pri tem kaj pomagala, jim bom prav hvaležen in ko mi potem ne bo treba več ne kuhati ne pometati, bom rade volje pisal za „Grudo“ več in pogosto. Dekletom in fantom želim mnogo sreče v novem letu, „Grudi“ pa mnogo uspeha. Drugič obširneje.

E. D., Canada.

Dober odgovor.

Tone peče kostanj, ki ga je nabral na sprehodu, in povabi na to „povedino“ tudi svojega slučajno mimoidočega prijatelja. Zgovorni Tone pripoveduje o tem in onem, končno pove zelo čudno dogodivščino, v kateri je nastopil kot junak.

Kaj, ali ne verjameš? vpraša Tone prijatelja. Oni mu pa mirno odgovori: Verjamem, ker tvoj kostanj jem!

Nesporazum. Sodnik: Zakaj ste prinesli s seboj na razpravo gorjačo?
 Obtoženec: V povabilu na razpravo piše, da moram sam skrbeti za obrambo.

Kritika. Mati: Peterček, očetu povem, kakšen neubogljiv fant si!

Peterček: No-ja! Oče ima čisto prav, ko pravi, da ženske ne morejo ničesar zase obdržati.

V zaporu. V kaznilnici obišče duhovnik kaznjenca in vpraša radi česa je bil obsojen.

Obsojenec: Naštejte mi deset božjih zapovedi in vam takoj povem, če sem katero izpustil.

Katastrofa. Pomisli, prijatelj, včeraj sem padel z deset metrov dolge lestve. Ni mogoče! O revček! In si nisi nič poškodoval?
 Nič! Stal sem namreč na najnižjem klinu.

Junak. Ljuba sosed, poslušaj, kaj se mi je ponoči zgodilo. Sredi noči nenkrat zaslišim sumljiv ropot in takoj skočim s postelje, da se skrijem. Pogledam pod posteljo in vidim dvoje velikih rok.

Ježeš, ježeš! Ropar se je pod posteljo skrnil!

O ne! Bil je to moj mož, ki je tudi slišal ropot in bil urnejši kot jaz.

Velika žalost. Gospodarju je poginil pes in ves žalosten reče svoji ženi: Zdaj imam edino še tebe.

Fraza. On: O, draga moja gospodična, moje misli so vedno pri vas.

Ona: Nikar ne lagajte! Saj niti ne veste, kje stanujem.

Saj je res. On: Gospodična, ali igrate klavir?

Ona: Ne vem, nisem še nikoli poskusila. Morda bi šlo.

Zakon. Sodnik (ženi): Zakaj se hočete ločiti?

Žena: Moj mož je velik bedak.

Sodnik: Ali niste tega že prej vedeli, pred poroko?

Žena: Ne!

Mož: Laže, gospod sodnik! Je vedela!

V vlaku. Lansko leto so se znašli v kupeju III. razr. Ljubljčan, Dunajčan in Italijan. Oglasi se Italijan in pove, da vozijo v njegovi domovini vlaki tako hitro, da se vidijo telegrafski drogi kot nepretrgana ograja. Dunajčan pravi: „To ni nič, pri nas se vidijo kilometrski kamni kot en sam zid.“ Tedaj se pa oglasi Ljubljčan in jim opiše hitrost naših vlakov takole: „Vse skupaj ni nič proti hitrosti vlakov v moji domovini, ker drviijo pri nas vlaki s tako brzino, da se je zgodil tale slučaj: Strojevodja se je sprl s postajenačelnikom v Ljubljani. Pognal je stroj in dvignil roko, da bi mu prisolil zaušnico, toda zaušnico je sprejel postajenačelnik v — Beogradu.“

Logika. Možak vpraša dečka: „Koliko let si imel lani?“

Deček: „Deset.“

Mož: „Pa letos?“

Deček: „Enajst.“

„Mož: „Potem imaš 21 let.“

Deček: „A tako? Slišite, koliko nog ste imeli lani?“

Mož: „Dve.“

Deček: „Pa sedaj?“

Mož: „Tudi dve.“

Deček: „Potem ste osel, ker imate 4 noge.“

Filozofija. Po dolgem času se srečata dva prijatelja.

Tone: Kaj pa delaš?

Jože: Vpisal sem se na filozofijo.

Tone: Kaj pa je to prav za prav — filozofija?

Jože: Filozofija je veda, s katero lahko dokažeš vse na svetu.

Tone: Res??? (se silno čudi).

Jože: N. pr. Lahko ti dokažem, da te ni tukaj.

Tone: Ni mogoče...!

Jože: No poglej: Tebe zdaj ni ne v Beogradu, ne v Zagrebu, ne v Sarajevu.

Tone: Ne. — — —

Jože: Torej, če te ni ne v Beogradu, ne v Zagrebu, ne v Sarajevu, si pač nekje drugje in če si nekje drugje, nisi — tukaj!!?

Tone: (Gleda debelo, potem pa da Jožetu krepko zaušnico).

Jože (osupel): Tone, ali si prismojen, zakaj me klofutaš?

Tone: Jaz, jaz, da te klofutam? Kako naj te klofutam, če nisem tukaj?

Vse na metre. Nek Kamničan je prišel pred izložbo trgovine, kjer je bilo zapisano: „Vse na metre.“ Opazil pa je, da prodajajo tam tudi mleko. „Poskusimo!“ je dejal in vstopil k prodajalki, ki ni prišla zlepa v zadrego. „Dva metra mleka prosim“, je dejal Kamničan. Prodajalka je samo malo pomislila in že je imela roko v posodi z mlekom. Potegnila je z roko po prodajalni mizi, napravila dolgo belo črto in odmerila dva metra. Že se je zdelo, da je Kamničan v zadregi, ko je hladnokrvno vprašal: „Koliko stane, prosim?“ „Samo 6 dinarjev, gospod“ se je zasmejala prodajalka... „Dobro“, pravi Kamničan in plača. „Sedaj pa še malo zavijte, prosim!“

Ni res. Verjemite mi, da skozi moja usta še ni prišla nobena laž. — Seveda ne, ker govorite skozi nos.

V prodajalni. Trgovec: „Kako morete mene z goljufom zmerjati?... Ali ste že kedaj pri meni kaj kupili?“

Pred sodiščem. Sodnik: „Ali načete vsaj ene izmed psovk preklicati?“ Zatoženec: „Hm... o „biku“ bi se že še dalo govoriti, „osla“ pa nikakor ne prekličem.“

V šoli. Profesor: „In potem je dal grozoviti Neron mesto Rim na vseh štirih straneh zažgati.“ — Eden izmed učencev: „Uboge zavarovalnice!“

Brata. Reza: „Ali nista onale dva fanta brata?“ — Mica: „Za enega vem, da je; za drugega pa ne morem prav gotovo reči, ali je, ali ni!“

Pogojno. Ona: „Vidiš, Jože, namesto da me vedno zmerjaš, bi me moral do nebes povzdigovati, potlej bi bilo prav.“ — On: „Saj bi te, če bi vedel, da te ne bo več nazaj!“

Eden kot drugi. Tat ponuja Judu uro z zlato verižico: „Koliko mi daste zanjo?“ — Jud: „Če morete dokazati, da ste jo po poštenih poti dobili, dam štiri-deset kron, drugače le deset!“ — Tat: „Dajte sem deset kron!“

Drzna primera. Pek prinese žemlje. Kuharica: „Danes je skoraj polovica žemelj obžganih.“ — Pek: „Meni se godi, kakor govorniku; njemu tudi vsak govor ne „rata!““

Zmagovalec. Dva meščana ogledujeta v muzeju oddelek, kjer so rimske izkopanine. S posebno pozornostjo ogledujeta kip, kateremu manjkajo roke in noge in na katerem je napis „Zmagovalec“. — „Zaboga“ reče eden, če je ta zmagovalec, kako izgleda potem premaganec?“

Vojaška. Hudi kaplar nahruli malo bolj lesenega redova, ki je prepočasi odnašal težak tovor na odkazano mesto: Magarac, što radiš! Teraj, Boga mi, teraj dok krepaš — a kad krepaš imaš, da se javiš Bogu katoličkemu, a za pol sata, da si natrag!“

„Razumem, kaplare!“

Dama prijateljici: „Kaj se ti zdi pri moških največja napaka?“ „Draga, veš-samo to, da tako radi pozabljajo, da so oženjeni.“

V šoli. Učitelj razlaga v šoli: V starih časih so bili po teh krajih neizmerni gozdovi, v katerih je bilo polno divjih medvedov. Ko pa se je začela tudi tu razširati civilizacija, je bilo medvedov vedno manj, tako da so danes že popolnoma izginili — torej Francek, kaj misliš Ti, kaj je civilizacija?

Francek vstane, pomisli in začne: „Či-civilizacija je — civilizacija je bo-lezen, na kateri so pocrkali vsi medvedi po naših krajih.“

Razno

Nekaj o tobaku. Pred kratkim sem bral v nekem nemškem listu zanimive podatke o tobaku, ki jih tu na kratko ponovim.

Tobak je prinesel prvi na Portugalsko Jean Nikot l. 1560.

Kajenje je dandanes tako splošno razširjeno, da je skoraj nekaj čudnega naleteti na moškega, ki ni kadilec. Saj so se celo že ženske oprile tega strupa in prav uspešno konkurirajo v tej stvari moškemu. Včasih pa ni bilo tako! Zdaj plačujemo s tobakom posredni davek, ker so države umele izrabiti v svoj prid to človeško strast ter si jo napraviti za dober vir dohodkov. Včasih pa — kot rečeno — ni bilo tako in države so kadilce strogo kaznovale. Kazni so bile pa tako stroge, da se nam zdijo danes čudne, skoraj neverjetne.

Papeža Urban VIII. in Inocenc XII. sta n. pr. izobčila kadilce iz cerkve. Moskovski knezi so dali svojim podložnikom, ki so kadili, odrezati nosove: V Carigradu je vdiralala policija v hiše, iz katerih je prihajal tobačni dim in je kadilce obešala na podboje vrat. Še proti koncu 17. stoletja so muslimanu, ki je kadil, stlačili pipo skozi nos, in ga takega vodili po cestah radi oplašitve drugih.

Zakaj vsa ta posredovanja? Knjige tedanjega časa so polne zgodb, nesreč in požarov ter eksplozij, ki so nastale radi neprevidnosti kadilcev. Tedaj se ni tako kadilo kakor danes, temveč so se kadilci naravnost opijanili z dimom. Kadili so

toliko časa, dokler se niso onesvestili. Pripovedujejo pravljice, da so kadilci med kajenjem umrli, da so njih glave počrnele od tobaka, da so želodec in pljuča bila polna izpuščajev, da so se kadilčevi možgani skrčili na velikost oreha. A vse to ni moglo zatreti epidemije kajenja. Ljudje so žrtvovali tej strasti celo svoje premoženje. Povod temu pretiranemu uživanju je bila vera v čudežno moč tobaka.

Rabili so tobak v zdravilne svrhe; iztiskali so njegov sok ter ga porabljali kot bolečine lajšujoče in uspavalno sredstvo, pili so sok tobaka zoper jetiko in kašelj; kopali se v vodi, v katero so dali tobak, da bi se na ta način iznebili hrast. Predvsem pa je slovel tobak kot varovalno sredstvo zoper kugo in druge nalezljive bolezni. Skratka, ni bilo bolezni, zoper katero se ne bi tobak v katerikoli obliki uporabljal. Zdravili so z njim revmo in zobobol, krof, naglušnost itd.

Kadili in pili so tobak ter se naslajali ob njem, dokler ni prišlo v 17. stoletju do zasledovanja kadilcev. D.

Nove knjige

Knjižni dar Kmetijske Matice za leto 1930.

Koledarja imamo Slovenci precij, morda preveč. Ali koledar, kakršnega nam daje K. M., je naš koledar, ki je potreben.

Takoj se začnemo z izčrpnim referatom Miloša Štiblerja o „Kmetijskih posojilih in Priviligirani agrarni banki“, v katerem nas pisec seznanja o težavnem kmetiskem položaju in načinu, kako priti do cenega kredita. Potreba te banke ni bila tako pereča v Sloveniji, — (ki se sedaj uradno naziva Dravska banovina) — ker so ta posel izvrševale kmetijske, mestne in razne občinske in okrajne hranilnice. Upamo pa, da bo Priviligirana agrarna banka, ker razpolaga z veliko denarja, lažje dajala cenejše kredite in tako postopoma znižala obrestno mero, ki najbolj tlači zadolženega kmeta. „Agrarna reforma“ razpravlja o nič manj važnem vprašanju, za katerega se zanima tudi lep del slovenskih kmetovalcev. Članek pojasnjuje zgodovino tega gibanja od prvih početkov pa do stanja v Jugoslaviji, kjer izvemo, da je 215 veleposestev z nad 200.000 hektarjev površine take kakovosti, da spada pod zakon o agrarni reformi. Naslednji članek „Socijalna agronomija“ je najbolje označen z razlago, ki jo pove pisec sam: „Socijalna agronomija je sistem javnih ukrepov, ki naj na najrazličnejši način pospešujejo razvitek kmetijstva kake dežele oz. pokrajine pri danih in obstoječih krajevnih in časovnih prilikah.“ Od „Pouka gluhomemcev“ se vrnemo zopet na kmetijsko strokovno področje s člankom: „Kuncereja“, ki je opremljen tudi s slikami. Temeljit je dalje sestavek „O pridobivanju mleka“. Statističen članek „Zveza slovenskih zadrug na zadružni razstavi“ in „Politični pregled“ končujeta izbrano čtivo našega koledarja.

Vse ni za vsakega — za vsakega pa je nekaj. Tega načela se je držal inž. Josip Teržan v knjigi „Kmetovalčev svetovalec“, kjer obravnava o vseh stvareh kmetijskega življenja in pove kratko, kar mora vsak, prav vsak vedeti.

Brez kmetijstva se ne more živeti. Treba si je pa osvojiti vse pridobitve, zlasti novejšega časa, da se kmetijstvo res „izplača“. Začetek knjige govori o delu, zemlji, o načinu gospodarstva (enopoljno, dvopoljno, tropoljno, planinsko...), gnojenja, o travnikih, živinoreji, krmljenju etc. Oddelek „Agrarno-politična vprašanja“ nas seznanja o ceni zemlje, o okolnostih, ki jo tvorijo in prihaja do poglavij, ki so jako važna, kakor: vpliv narave same, kulturni in posestni odnosi, obrestna mera, naseljenost, odmera zemljiškega davka, davka sploh, carina in zemljedelsko knjigovodstvo. Na kratko se dotakne tudi združništva in občega stanja poljedelstva v Sloveniji.

O teh, vsaj po mojem mnenju najvažnejših vprašanjih se pač ne da v taki kratki oceni razpravljati, temveč želim le, da vsi, ki so brali gornje vrstice, naroče to knjigo, jo sami pazno preberejo, o njenih navodilih premišlujejo in se po njih ravnajo.

Še tretja knjiga je napol poučna, to je „Življenje čebel“, poetično pisana po Maeterlinku, v prevodu Josipa Westra. Življenje čebel je krepka primera, kako priroda s svojimi večnimi in nezmotljivimi zakoni ravna tako raznovrstno družino, kot jo vidimo v panju. Prevod je dober, primeren za naše razmere in opremljen z opombami naših čebelarških strokovnjakov.

Četrta knjiga „Ponočni pomenek“ vsebuje povesti in jo je spisal Rus I. Bunin. Opisuje ruskega kmeta, kakor ga je pisatelj sam opazoval, vendar v knjigi ne pólje tisti duh, katerega si želimo. Tudi prevod ni ravno dober in korektura je površna. Upamo, da dobimo prihodnje leto boljšo zabavno knjigo.

Kmetijska Matica daje 4 knjige za borih 30 Din letno, zato upamo, da si jih bo naročil vsak bralec „Grude“.

Kozmas Luden.

Ivan Podržaj: **Martin Brbek.** V založbi „Luč“ je izšla povest „Martin Brbek“, ki je prvi del trilogije, to je treh povesti, ki se združijo v eno celo veliko povest. Ta-le prvi del opisuje vaškega revčka, cerkovnikovega pomočnika Martina Brbka, ki je nezakonski sin domačega župnika. Martin se zaljubi v gostilniško natakario Lizo in ta ljubezen postane vzrok, da ga zavrže in zapodi župnik, da se začne zanj preganjanje iz vasi, čeprav iz povesti ne moremo razumeti zakaj vse to. Tudi dvogovori Martina z župnikom, s teto in cerkovnikom so nejasni in čitalec ne razume kaj vodi župnika, da tako ravna s svojim nezakonskim sinom. Morda bosta drugi in tretji del, ki ju pisatelj še piše, pokazala zanimiv razplet dejanja, ki se sedaj nekam skrivnostno pripravlja. O celem delu povemo svoje končnoveljavno mnenje po presoji cele trilogije.

M. N.

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Zimska slika v tej številki, je posnetek krasne fotografije prof. Ravnika in nam prikazuje lepoto zimske prirode.

Članek V. Janharja prinašamo šele sedaj, ker nam je v decemberski številki primanjkovalo prostora.

Sotrudnikom, ki so nam poslali uganke in križanke se zahvalujemo. Pri-
dejo vse na vrsto.

Založnike in pisatelje pozivamo, da nam pošiljajo nove knjige v oceno.

Pozor! Novo-naše! Pozor!

Kmetska zavarovalna posredovalnica, družba z o. z.

Ljubljana, Miklošičeva c. 4, pritličje.

Zastopniki se sprejmejo
za vse kraje.

Vse vrste zavarovanja — pod najugodnejšimi pogoji.

Zavarujte se pri nas

Kontrola polic.

proti požaru

za stavbe, pohištvo, poljske pridelke, živino, gozdove i. t. d.

proti vlomu

proti toči

Za slučaj smrti in doživetja

proti nezgodam

tudi za otroke.

to se pravi, če doživite tisto dobo, dobite izplačano vso vsoto. Vsak rabi na starost denar za priboljšek — ali mislite, da Vam to ne bo prišlo prav? Brez skrbi ste potem za starost, ne bo treba čakati na milost drugih. Sedaj je čas, potem bo prepozno.

Žene, opozorite svoje može, da se zavarujejo, vdova dobi potem vsaj izplačano zavarovalnino in ni ji treba obupavati nad življenjem. Preskrbite se za starost sedaj, ko je čas.

Starši, poskrbite že sedaj za doto hčerkam in sinovom

da ne bodo golih rok, ko bo treba gledati, da si ustvarijo lasten dom. Ako ima hčerka doto, se omoži hitro in lahko, če se ne omoži, dobi doto izplačano, prav ji bo prišla. Ravnotako se izplača dota sinu, da si zgradi potem lasten dom kot samostojen gospodar. Srečni naj bodo Vaši otroci, da Vam bodo v veselje na stara leta.

**Zavarujte sebe za starost in otroke za doto
in srečni boste vsi.**

Ne čakajte, ne zanašajte se na druge, sami si kujte srečo.

Zahtevajte brezplačna pojasnila. Ne odlašajte, silno važno je to za Vaše življenje — zato se odločite hitro!

Za vsa zavarovanja jamčita zavarovalnici:

**„Sava“ d. d., obča zavarovalnica, Zagreb in
Obča zavarovalnica v Trstu.**

Ženitbe!

Prvi oglas stane Din 20.--, vsak nadaljni pa Din 10.--.

Dekleta in fantje, sami ali potom starišev in sorodnikov naj se obrnejo na Upravo »Grude« Ljubljana, Miklošičeva cesta 4 pod značko »Bodočnost«, da dobe potrebna navodila. Razume se, da se posluje strogo diskretno, da nihče ne dobi vpogleda v Vaše ponudbe.

ŽENITVE!

Kmetijski fant, star 29 let, prikupljive zunanosti, veččak v poljedelski in sadjarski stroki, ki bo v dobi dveh let prevzel gospodarstvo od svojega očeta, se želi spoznati v svrhu poznejše ženitve, z izobraženim in značajnim kmetijskim dekletom, lepe zunanosti in s primerno doto, starim od 17 do 27 let. Resne ponudbe s sliko poslati na upravo »Grude« pod značko »Slov. gorice«.

Mlad kmetijski fant, samostojen obrtnik, iz celjske okolice, se želi poročiti takoj in si potem ustvariti lasten dom, s pridnim in poštenim kmetijskim dekletom, starim do 25 let. Sliko in točen naslov poslati na upravo »Grude« pod naslovom »Srečno novo leto!«

Inteligentno kmetijsko dekle, absolventinja gospodinske šole, stara 19 let želi poznanja s poštenim in izobraženim kmetijskim fantom, starim do 30 let. Poznejša ženitev ni izključena. Ponudbe poslati na upravo »Grude« pod značko »Naročnica Grude«.

Poročiti se želi kmetijsko dekle (Dolenjka), po poklicu šivilja, stara 23 let, čedna in poštena, z lepim prihrankom in hišno opravilo, s kmetijskim fantom, najrajše z obrtnikom, s primernim premoženjem. Ponudbe na upravo »Grude« pod »Sreča«.

V svrhu ženitve se želim spoznati s kmetijskim dekletom, starim od 18 do 25 let, lepega vedenja in kremenitega značaja, četudi brez premoženja. Sem mali posestnik, s pašno pravico na planinah, brez dolga, s še živečo materjo in 1 sestro, ki sem ju že izplačal, star 30 let, prikupljiv in napreden živinorejec. Ponudbe s točnim naslovom in po možnosti s sliko poslati na upravo »Grude« pod značko »Triglav«.

Slovenec v Kanadi želi znanja s preprostim, skromnim dekletom, ki bi hotela priti sem, da se poroči. Imam dober stalen zaslužek. Dekle, ki ima resen namen, naj pošlje svojo sliko in dopis na upravo »Grude« pod šifro »Kanada«.

KLJUČE

ameriških podlag — RIP. PORT., GOETHE, TEL. 8 B. — kupim večjo množino. Ponudbe na upravo »Grude«.

Na prodaj posestva in hiše.

Pritlična hiša z manzardo med Ljubljano in St. Vidom z 3 sobami, kuhinjo, vežo, hlevom za 10 glav živine in drvarnice ter 1000 m² vrta, za ceno Din 80.000. 1874

Pol lesena, pol zidana hiša, vsebuje 2 sobi, kuhinjo, zraven hlev, skedenj, šupa, svinjak, sadni in zelenjadni vrt, nlive, travnik in gozd, vsega 3 orale, pri Kamnigoric. — Prodajna cena 35.000 dinarjev. 2038

Nad Jesenicami lepo posestvo s pritlično hišo, vsebuje 1 sobo, kuhinjo, kamro, 2 šupe ter posestva, vse okrog hiše ležeče in sicer 7 oralov, njiv, travnika, gozd pa malo oddaljen, vsega zemljišča 14 johov. Prodajna cena Din 38.000. 1962

Zidana, s slamo krita hiša pri Stični, 4 sobe, kuhinja, gospodarska poslopja, hlev, shrambe itd., njiv, travnika in gozda vsega 44 oralov. Prodajna cena Din 100.000. 2019

Vse nadaljne informacije dobite pri upravi »Grude«, Miklošičeva cesta 4.

Dobro kupite

nogavice, rokavice, kravate, srajce, nahrbtnike, naramnice, dežnike, palice, čipke, svilnate trakove, gumbe, nože, škarje, voščeno platno (Wachstuch), potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje, tapetnike le pri

JOSIP PETELINC, LJUBLJANA

Nizke cene!

blizu Prešernovega spomenika (ob vodi).

Pri nakupu vsakovrstne kuhinjske posode in vsega v železninarsko stroko spadajočega blaga, kakor tudi priznано najboljših strojev in orodja za poljedelstvo in obrt se priporoča najstarejša tvrdka te stroke

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino in vsakovrstnih strojev
v Ljubljani, Dunajska cesta 16.

J. BLASNIKA NASL.

UNIVERZITETNA TISKARNA

LITOGRAFIJA

OFFSETTISK

KARTONAŽA

ZALOŽNIŠTVO VELIKE PRATIKE

VREČICE ZA SEMENA

NAJSTAREJŠI GRAFIČNI ZAVOD JUGOSLAVIJE
IZVRŠUJE VSE TISKOVINE NAJCENEJE IN NAJBOLJ SOLIDNO

USTANOVLJENA LETA 1828

Denar naložite

najbolje in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM V LJUBLJANI

reg. zadr. z neom. zav.

TAVČARJEVA (SODNA) UL. 1.

Telefon št. 2847. — Rač. pošt. hran. št. 14.257. — Brzjavni: „Kmetški dom“.

Vloge na knjižice in tekoči račun obrestuje po 6 $\frac{0}{10}$, pri tromesečni odpovedi po 7 $\frac{1}{2}$ $\frac{0}{10}$ brez odbitka davka na rente.

Stanje vlog:

Din 30.000.000'-.

Rezervni zaklad:

nad Din 500.000'-.

Jamstvo za vloge presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačne poštne položnice za nalaganje denarja. — Vložne knjižice drugih zavodov sprejema kot gotovino brez prekinjenja obrestovanja.

Posojila daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji.

Blagajniške ure: Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure.

